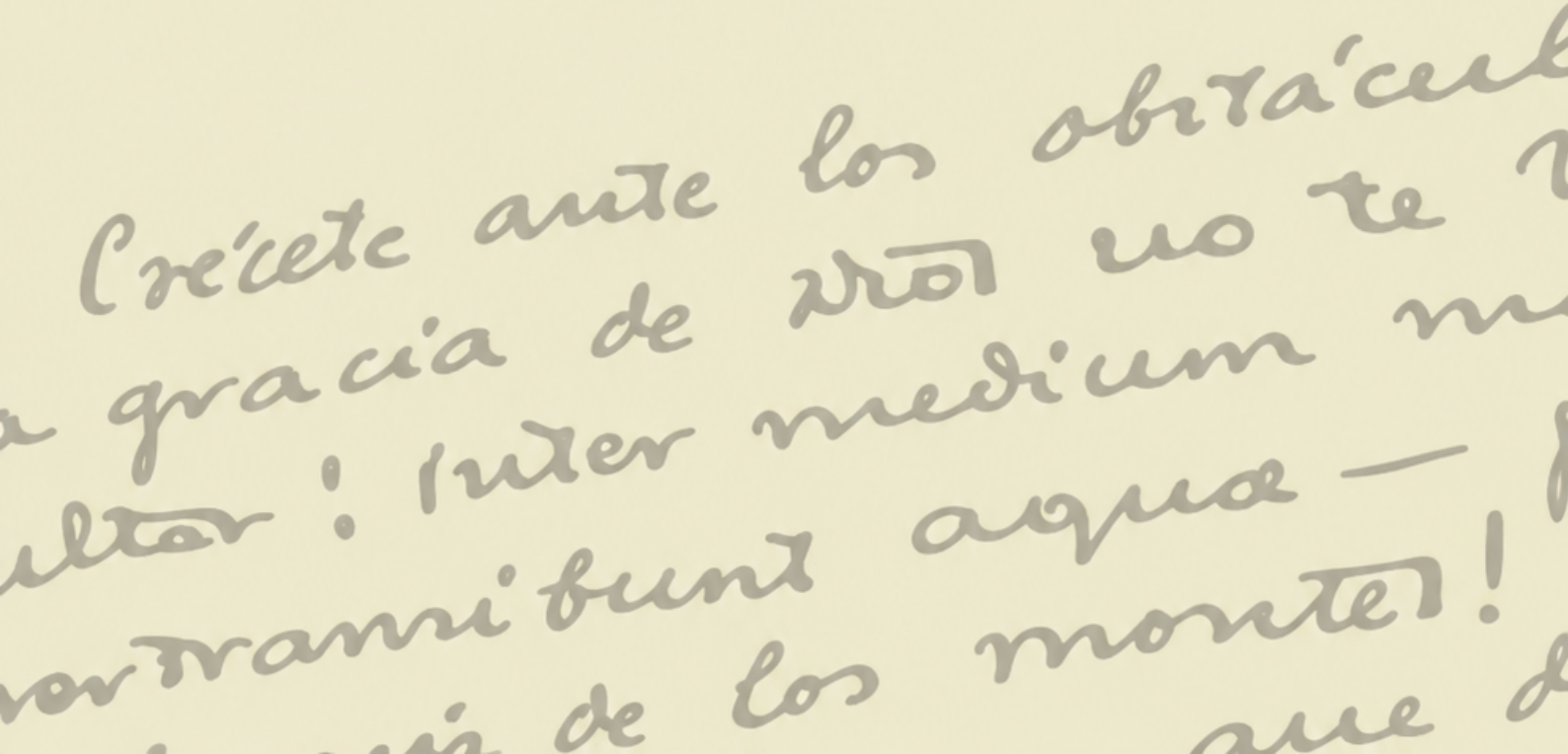
7

SCRISORI

JOSEMARÍA ESCRIVÁ DE BALAGUER

DESPRE LUCRAREA SFÂNTULUI RAFAEL



Josemaría Escrivá de Balaguer

Scrisoarea 7

„Quem per annos”

24 octombrie 1942

Ediție îngrijită de

Luis Cano

Traducere în limba română

Cuprins

Nota editorului 1

Scrisoarea nr. 7 3

- Scopul imediat este formarea integrală . . . 3
- Este pepiniera de vocații pentru Lucrare . . . 4
- Ne interesează toate sufletele . . . 6
- Să le dăm idealul lui Cristos . . . 6
- Continuitate în relația apostolică . . . 7
- În ce moment este primit un tânăr în lucrarea Sfântului Rafael . . . 9
- Alegerea mijloacelor de formare . . . 10
- Cursurile de Formare . . . 12
- Responsabilitatea apostolică. Munca cu tinerii . . . 14
- Rolul preotului . . . 15
- Cateheza. Vizitele la săracii Fecioarei . . . 16
- Să dăm mereu viață nouă acestor mijloace de formare . . . 17
- Inițiativele posibile sunt nenumărate: există o largă libertate . . . 18
- Băieți mai tineri . . . 20
- Copii mici . . . 20
- Ajutorul prietenilor noștri . . . 20
- Continuitatea activității în timpul vacanțelor: vara . . . 21
- Eficacitatea lucrării Sfântului Rafael . . . 22
- Nevoile economice ale tuturor caselor . . . 23
- Colaborarea responsabilă a rezidenților aleși . . . 24
- Operele corporative de învățământ . . . 25
- Dificultăți în lucrarea Sfântului Rafael . . . 25
- Să iubim lucrarea Sfântului Rafael . . . 27

Glosar 29

Nota editorului

Scrisorile sfântului Josemaría explică pe larg unele trăsături ale mesajului și ale misiunii Opus Dei în Biserică, ale carismei sale, „dar deosebit al Duhului”[1], cum o numește papa Francisc. Misiunea sa este aceea de „a răspândi în lume chemarea la sfințenie, prin sfințirea muncii și a ocupațiilor familiale și sociale”[2] și de a susține „acțiunea evanghelizatoare pe care membrii săi o împlinesc în lume”[3].

Aceste documente nu sunt scrisori din corespondența personală a lui Escrivá. Sunt scrieri destinate bărbaților și femeilor din Opus Dei din toate timpurile, deși orice creștin, și chiar cineva nebotezat, poate găsi în ele un îndemn de a trăi după exemplul lui Isus Cristos și de a urma calea trasată de El. Sfântul Josemaría le-a numit Scrisori pentru că dorea să folosească în ele un ton familiar, reflex al convorbirilor pe care le avea cu persoanele din Lucrare. De aceea evită să urmeze o schemă rigidă și scrie într-o „aparentă dezordine”, cum explică el însuși[4], fără să folosească stilul unui tratat, chiar și atunci când dezvoltă o temă monografică, așa cum se întâmplă în documentul pe care îl prezentăm[5].

Scrisoarea nr. 7 tratează despre lucrarea Sfântului Rafael, adică despre acel ansamblu de activități pe care Opus Dei le promovează pentru formarea creștină a tineretului și pentru a stimula căutarea sfințeniei printre tineri, ca discipoli ai lui Isus. A fost cunoscută și prin incipitul *Quem per annos* și este datată de Fondator 24 octombrie 1942, odinioară sărbătoarea sfântului arhanghel Rafael.

Știm că a ieșit de sub tipar la 22 noiembrie 1966, pentru a fi răspândită în diferitele regiuni sau circumscripții ale Opus Dei. Nu știm când a lucrat sfântul Josemaría la redactarea ei. Probabil a făcut-o de-a lungul ultimelor luni ale anului 1966, pentru că perioada anterioară a fost foarte ocupată cu alte Scrisori: între ianuarie și noiembrie 1966 au ieșit șaisprezece Scrisori, care însumează 765 de pagini. Poate că a folosit hârtii sau ciorne din anii patruzeci, între alte materiale, pentru că ecoul acelei etape din istoria Opus Dei este foarte prezent aici și poate de aceea a vrut să o dateze în 1942.

În acel an, activitățile apostolice ale Opus Dei cu tinerii se extindeau în mai multe orașe ale Spaniei. La Madrid funcționa un cămin studențesc, situat pe strada Jenner. După paranteza războiului și după câțiva ani de așezare, apostolatul cu băieți și fete tinere se deschidea către o nouă etapă de extindere.

Scrisoarea este dedicată în chip monografic muncii de formare creștină pe care o desfășoară lucrarea Sfântului Rafael[6]. Sfântul Josemaría începe prin a cântări importanța și urgența acestei

1 Papa Francisc, *motu proprio „Ad charisma tuendum”*, 14 iulie 2022, art. 4.

2 *Ibid*., art. 1.

3 *Ibid*., art. 5.

4 Cf. Scrisoarea nr. 7, § 25.

5 Pentru mai multe amănunte despre natura și istoria acestor documente, trimitem la ampla Introducere generală a primului volum de Scrisori din Colecția de Opere complete ale sfântului Josemaría, publicat de Rialp: Josemaría Escrivá de Balaguer, Cartas (I), ediție critică și adnotată, îngrijită de Luis Cano, Colección de Obras Completas de Josemaría Escrivá, Madrid, Rialp, 2020, pp. 3-32. Se poate vedea de asemenea articolul meu „Las Cartas de san Josemaría. Hipótesis sobre su cronología y su género literario”, în Studia et Documenta 17 (2023), pp. 31-63, și acela al lui Francesc Castells, „Las Cartas de san Josemaría. Estudio para una cronología”, în Studia et Documenta 17 (2023), pp. 11-30.

6 Motivul pentru care a pus acest apostolat sub ocrotirea arhanghelului este explicat în principalele sale biografii; se poate vedea de asemenea o explicație în Josemaría Escrivá de Balaguer, Camino, ediție critico-istorică îngrijită de Pedro Rodríguez, Colección de Obras Completas de Josemaría Escrivá, Madrid, Rialp, 2004, ed. a 3-a, comentariul

sarcini, care are ca scop să ofere tinerilor o formare religioasă şi umană, transmiţându-le valori creştine, educându-i în pietate şi dându-le o solidă instruire în doctrina catolică (§§12-14). În puţine cuvinte, ca tinerii „să-L caute pe Cristos, să-L găsească pe Cristos, să-L cunoască îndeaproape pe Cristos, să-L urmeze pe Cristos, să-L iubească pe Cristos, să rămână cu Cristos” (§12). O parte dintre aceşti băieţi şi fete, ca urmare a intimităţii cu Isus, vor auzi chemarea Lui de a-L urma mai îndeaproape, în diferite moduri, de exemplu, în Opus Dei. De aceea lucrarea Sfântului Rafael este şi o pepinieră de vocaţii (§§7-8).

De-a lungul Scrisorii, sfântul Josemaría atinge teme concrete, care oferă orientare practică pentru desfăşurarea unor activităţi foarte variate: de la cursurile de formare (§29, §§34-37), până la alte activităţi precum cateheza (§40) şi vizitele la săraci, asupra cărora se opreşte în chip deosebit (§§41-44). Vorbeşte de asemenea despre operele de apostolat corporativ, precum căminele şi instituţiile de învăţământ, şi despre multe alte aspecte care însoţesc sarcina, delicată şi de neamânat, de a-i forma creştineşte şi omeneşte pe tineri.

la nr. 360, pp. 536-537.

Scrisoarea nr. 7

[Despre lucrarea Sfântului Rafael, pentru formarea creștină a tineretului; desemnată și prin incipitul „Quem per annos”; datată 24-X-1942 și ieșită de sub tipar la 22 noiembrie 1966.]

1. Lucrarea apostolică pe care o desfășurăm de ani de zile — în mii de feluri diferite — cu tinerii a deschis o brazdă rodnică, dând roade îmbelșugate în slujirea Bisericii și spre binele sufletelor. Pentru că, așa cum v-am amintit adesea, fiice și fii preaiubiți, lucrarea noastră a Sfântului Rafael este un liman de muncă generoasă și de pace, chiar și în mijlocul tuturor frământărilor naționale și internaționale.

Dar Domnul ne îndeamnă cu stăruință, căci sunt multe de făcut. Sarcina — pe care trebuie să o ducem la îndeplinire prin lucrarea Sfântului Rafael — este foarte largă, deoarece câmpul acestui apostolat cu tinerii este imens și permite *forme de a lucra* care nu se vor epuiza niciodată, întrucât sunt, de asemenea, mulți cei care se străduiesc să-i corupă pe cei ce încep să facă, pe cont propriu, primii pași în viață.

2.* Lucrarea noastră a Sfântului Rafael trebuie să se îndrepte către tineri aleși din toate categoriile sociale, studenți sau nu, fără nicio deosebire. Să nu vă mire că spun „aleși”, deși ne interesează în egală măsură toate sufletele. Tocmai de aceea, pentru a ajunge la toți, trebuie să-i formăm pe cei aleși. În fiecare zi — la Sfânta Liturghie — îi încredințez, când rostesc, cu mâinile întinse deasupra ofrandelor: *et in electorum tuorum iubeas grege numerari!*[7]; binevoiește, Doamne, să ne primești în ceata aleșilor Tăi, a celor selectați.

Fără să formeze o asociație, tinerii vin să participe la activitățile care se desfășoară în casele noastre și pornind de la ele, iar astfel, avem posibilitatea să le oferim o bună pregătire supranaturală și umană, apropiindu-i de Opus Dei, punându-le la îndemână mijloacele pentru a-și dezvolta caracterul, învățându-i să lupte și să învingă în lupta ascetică.

Prin acest apostolat, oferim unui mare număr de persoane spiritul de bază al Lucrării: pentru a le forma personalitatea, pentru a-i învăța să-și administreze libertatea, pentru a le transmite doctrina catolică prin mărturia vieții noastre și prin cuvânt și pentru a-i face să dobândească grija creștină de a sluji cu naturalețe — din Iubire față de Dumnezeu — toate sufletele.

Scopul imediat este formarea integrală

3. Scopul imediat al lucrării Sfântului Rafael este, așadar, formarea integrală a tuturor celor care iau parte la această activitate. Ei trebuie să-și dea seama că participă activ la ceva foarte important, pentru că vin să se pregătească pentru a deveni apoi buni tați de familie sau — dacă Dumnezeu voiește — suflete întru totul dedicate slujirii Lui. De aceea, li se cere implicare, seriozitate: un început de angajament, simțul responsabilității.

Dacă studentul continuă, în anii de universitate, să joace rolul copilului dintr-o familie înstărită, al celui iresponsabil sau infantilizat, nu i se poate cere să devină dintr-odată bărbat — când își încheie studiile — doar pentru faptul că primește o diplomă sau un titlu profesional.

Ceva asemănător se poate spune despre băieți sau fete din orice mediu social: cu adevărat, o tinerețe lăsată în părăsire este ca un teren necultivat, care nu produce decât spini[8]. Aceasta este

---

* Despre deosebirea dintre selecție și elitism, vezi glosarul (N. ed.).

7 Missale Romanum, Rugăciunea euharistică I.

8 Sf. Ioan Gură de Aur, In Matthaeum homiliae 49, 6 (PG 58, col. 504).

misiunea noastră: să formăm bărbaţi şi femei întregi, să cultivăm acel teren, ca să dea rod.

4. De aceea, pe plan uman, le insuflăm mai întâi fetelor şi băieţilor din Sfântul Rafael un puternic simţ al responsabilităţii, făcându-i să vadă obligaţia gravă pe care o au de a studia sau de a munci şi de a se sfinţi prin îndeplinirea acestei îndatoriri fundamentale. Astfel cultivăm în inimile tinere virtuţile umane, care sunt temelia necesară pentru creşterea virtuţilor supranaturale.

Şi învaţă să trăiască o trăsătură cu totul proprie spiritului Lucrării: să-i înţeleagă pe toţi, să-i scuze, să trăiască împreună cu ei. Acest spirit de adevărată caritate creştină îi ajută să aibă — între ei şi faţă de toţi ceilalţi — gesturi concrete de fraternitate; şi aprinde în ei dorinţa eficace de a face apostolat cu prietenii şi colegii lor.

5. Ca prim rod spiritual al activităţii desfăşurate cu băieţii, se obţine ca ei să se apropie, de obicei chiar de la început, cu o bună regularitate de sacramente. Iar folosind bine mijloacele lucrării Sfântului Rafael, primesc o solidă formare doctrinală, învaţă să fie suflete de rugăciune, să trăiască în prezenţa lui Dumnezeu în mijlocul treburilor obişnuite ale fiecărei zile, să dea un sens creştin muncii lor — intelectuale sau manuale — şi să aibă spirit de sacrificiu.

Într-un cuvânt, sunt învăţaţi să ducă o viaţă de pietate puternică şi adâncă, să o iubească în chip deosebit pe Preasfânta Treime, pe Preasfânta Fecioară, pe Sfânta Biserică, pe Papa, Lucrarea; şi să arate — prin purtarea lor — că se străduiesc spre o unitate de viaţă, luptând pentru ca faptele să le fie pe potriva credinţei şi slujindu-se de munca lor drept mijloc şi prilej de apostolat.

Când vom vedea la tineri un fals spirit de suficienţă şi pornirea de a nu-i respecta pe părinţi şi pe profesori — „bătrânii", spun ei —, vom înţelege şi vom iubi mai mult această lucrare a Sfântului Rafael, ţinând seama de cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: copilăriei şi vârstei fragede le urmează tinereţea, o mare peste care suflă vânturi năvalnice, precum în Marea Egee, pe măsură ce concupiscenţa se întăreşte.

Este vârsta la care îndreptarea este cel mai puţin acceptată, nu doar pentru că patimile sunt mai violente, ci şi pentru că păcatele sunt mai puţin dojenite, de vreme ce au dispărut învăţătorii şi pedagogii. Când vânturile sunt mai năprasnice, iar cârmaciul mai slab şi nu se află nimeni care să-l ajute, gândiţi-vă cât de mare trebuie să fie naufragiul[9].

6.[*] V-am repetat întotdeauna, fiii mei, că lucrarea noastră este aceea de a sluji: şi că, pentru a sluji, trebuie să fim de folos. Avem nevoie, aşadar, de o viaţă curată, de o doctrină limpede şi de practicarea statornică şi plină de iubire a Normelor noastre de fii ai lui Dumnezeu în Lucrarea Sa.

Şi astfel — numai astfel — toată această muncă, pe care o punem în slujba tineretului, va fi însufleţită de un înalt spirit de slujire: slujire directă a celor care alcătuiesc lucrarea Sfântului Rafael; slujire a Bisericii, pregătindu-i pe tineri să fie fii credincioşi ai ei; slujire a societăţii civile, formând cetăţeni exemplari, creştini consecvenţi în viaţa lor profesională şi socială.

Cunosc râvna apostolică şi dăruirea care vă îndeamnă să-i cunoaşteţi şi să-i formaţi pe tinerii din Sfântul Rafael, şi Îi mulţumesc Domnului pentru asta. Este o muncă ce nu se epuizează niciodată, care cere în chip deosebit zel pentru suflete şi iubire faţă de Dumnezeu, răbdare şi o bunătate fără margini, potrivit cuvintelor Sfântului Paul: *caritas patiens est, benigna est*[10], iubirea este răbdătoare şi plină de bunătate.

Este pepiniera de vocaţii pentru Lucrare

---

9 Sf. Ioan Gură de Aur, In Matthaeum homiliae 81, 5 (PG 58, col. 737).

* Despre înţelesul „Normelor", vezi glosarul (N. ed.).

10 1 Cor 13,4.

7. Lucrarea Sfântului Rafael este pepiniera Opus Dei. Este mijlocul obişnuit cu care lucrează harul lui Dumnezeu — iar a-l neglija ar însemna să-L ispitim pe Domnul, să-L silim să dea haruri extraordinare — pentru a pregăti viitoarele vocaţii.

Este logic să fie aşa, de vreme ce intensa formare spirituală şi umană pe care o primesc tinerii, la o vârstă îndeajuns de coaptă ca să fie pe deplin conştienţi de ceea ce înseamnă viaţa creştinului — fără să iasă din mediul lor obişnuit în mijlocul lumii —, îi pune în stare să primească chemarea divină la Lucrare şi să fie, din clipa în care cer Admiterea, instrumente eficace sub îndrumarea Directorilor lor.

Există fără îndoială o legătură foarte strânsă între tinerii din Sfântul Rafael şi Lucrare. De fapt, ei fac parte din această familie supranaturală care este Opus Dei: de bunăvoie vor să-i primească căldura, să dobândească măcar spiritul ei de bază şi să colaboreze la munca spirituală împreună cu membrii care alcătuiesc Lucrarea.

8.[*] Veţi face, aşadar, prozelitism în chip deosebit cu tinerii din Sfântul Rafael, care vor fi obiectul preferat al grijilor voastre şi al zelului vostru, pe care Îl rog pe Domnul să-l sporească în toţi, zi de zi: pentru că în acest fel, cu privire supranaturală, râvna voastră apostolică îşi va lărgi întinderea fără să piardă din intensitate, slujindu-vă — ca de un instrument — chiar de sufletele pe care le formaţi.

Vă amintesc acum acele cuvinte ale Sfântului Augustin: credinţa voastră să vadă totul în raport cu Dumnezeu; iubiţi-L pe Dumnezeu mai presus de toate, înălţaţi-vă spre Dumnezeu şi, pe câţi puteţi, trageţi-i spre Dumnezeu. Pe fiu, pe soţie, pe sclav, smulgeţi-i spre Dumnezeu. Dacă este un străin, atrageţi-l spre Dumnezeu. Pe duşman împingeţi-l spre Dumnezeu. Trageţi-l, trageţi-l spre Dumnezeu; căci, dacă îl duceţi spre Dumnezeu, nu va mai fi duşmanul vostru[11].

Nu uitaţi ce învaţă Cassian: trei, spune el, sunt felurile de vocaţie... Ca să deosebim îndeosebi aceste feluri de vocaţie, vom spune că prima vine de la Dumnezeu, a doua prin mijlocirea unui om, a treia din nevoie... Al doilea fel de vocaţie, cum am spus, se înfăptuieşte prin mijlocirea unui om: când, prin exemplul sau prin îndemnul unor sfinţi, ne aprindem de dorinţa mântuirii[12].

9. Prozelitismul este cea mai bună arătare a iubirii faţă de suflete. V-am spus întotdeauna că fiecare — după ce încredinţează lucrurile Domnului — trebuie să se străduiască să obţină cel puţin două vocaţii pe an, urmând acea poruncă dumnezeiască: *compelle intrare*[13], care este o invitaţie, un ajutor pentru a te hotărî, niciodată — nici pe departe — o constrângere.

Pentru că este o trăsătură de căpetenie a spiritului nostru respectul faţă de libertatea personală a tuturor, *compelle intrare*, pe care trebuie să-l trăiţi în prozelitism, nu este ca o împingere materială, ci belşugul de lumină, de doctrină; îndemnul spiritual al rugăciunii şi al muncii voastre, care este mărturie autentică a doctrinei; mulţimea de sacrificii pe care ştiţi să le oferiţi; zâmbetul care vă vine pe buze, pentru că sunteţi fii ai lui Dumnezeu: filiaţie care vă umple de o fericire senină — deşi în viaţa voastră, uneori, nu lipsesc împotrivirile —, pe care ceilalţi o văd şi o invidiază. Adăugaţi la toate acestea farmecul vostru şi simpatia voastră omenească, şi vom avea cuprinsul acestui *compelle intrare*.

Să nu vă mire, deşi în cazul nostru nu este vorba de a fi călugări, nici de a trăi în comun, că Sfântul Augustin vorbeşte astfel: *veni ad istam civitatem propter videndum amicum, quem putabam me lucrari posse Deo, ut nobiscum esset in monasterio*[14]; am venit în acest oraş ca să văd un prieten

---

* Despre înţelesul „prozelitismului" la sfântul Josemaría, vezi glosarul.

11 Sf. Augustin de Hippona, Sermo 90, 10 (OCSA 10, p. 592).

12 Cassian, Collationes, III, 3-4 (CSEL 13, pp. 69-70).

13 Lc 14,23. „Sileşte-i să intre" (N. trad.).

14 Sf. Augustin de Hippona, Sermo 355, 1, 2 (OCSA 26, p. 246).

despre care credeam că-l pot câştiga pentru Dumnezeu, ca să fie călugăr în mănăstirea noastră.

Ne interesează toate sufletele

10. Totuşi, deşi dorim ca Domnul să trezească multe şi bune vocaţii, stărui asupra faptului că urmărim în primul rând binele spiritual al tuturor sufletelor — fără excepţie — care se apropie cu bunăvoinţă de apostolatul nostru.

De aceea, nu lăsăm pe nimeni să plece pentru simplul fapt că nu dă speranţe de a fi folositor Lucrării. Avem mereu în minte că, deşi numai unii vor primi de la Dumnezeu acest har deosebit, ne interesează toate sufletele.

Nu trebuie să ne mire că alţii se îndepărtează, deşi a existat o muncă prealabilă de selecţie şi de cunoaştere. Nu putem pretinde ca toţi să ne înţeleagă: *non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*[15]; nu toţi înţeleg felul nostru spiritual de a fi, ci numai aceia cărora Domnul le dă harul Său. Când se va întâmpla aşa, nu trebuie să vă descurajaţi: continuaţi să lucraţi, cu aceeaşi stăruinţă şi cu aceeaşi bucurie dintotdeauna.

11. Dacă pleacă, este pentru că nu sunt dispuşi să trăiască — cel puţin, deocamdată — cu spiritul de sacrificiu pe care îl cere o viaţă cu adevărat creştină; sau pentru că Domnul îi vrea în altă parte: oricum ar fi, un bine tot li s-a făcut. Fiţi siguri că nu aţi muncit în zadar: *semper scientes quod labor vester non est inanis in Domino*[16].

În plus, din lucrarea Sfântului Rafael trebuie să vină multe vocaţii pentru lucrarea Sfântului Gabriel, mulţi colaboratori şi prieteni. Mereu există tineri de valoare, cu prestigiu printre colegii lor de studiu sau de muncă, care înţeleg şi iubesc Lucrarea, dar care nu sunt chemaţi de Dumnezeu sau, în alte cazuri, nu întrunesc toate condiţiile pentru a fi Numerari.

Pot exista şi împrejurări deosebite, care lasă să se vadă că Voinţa Domnului este să meargă pe alt drum. De aceea, este atât de important să-i cunoaştem bine pe tineri, să-i cunoaştem în adâncime prin acest apostolat personal de prietenie şi de încredere, atâta timp cât este nevoie în fiecare caz, pentru a-i putea ajuta cu folos. Şi — nu de puţine ori — când va veni ceasul să le vorbim despre vocaţie, va fi potrivit să-i îndrumăm către lucrarea Sfântului Gabriel.

Să le dăm idealul lui Cristos

12. Faceţi în aşa fel încât, în prima lor tinereţe sau în plină adolescenţă, să fie mişcaţi de un ideal: să-L caute pe Cristos, să-L găsească pe Cristos, să-L cunoască îndeaproape pe Cristos, să-L urmeze pe Cristos, să-L iubească pe Cristos, să rămână cu Cristos.

Se aşteaptă cu răbdare ca harul divin să lucreze în suflete, să vină ceasul întâlnirii cu Învăţătorul şi ca ele să aibă generozitatea şi gingăşia de a-I urma glasul — *veni, sequere me*[17]; vino, urmează-Mă —, renunţând la atâtea lucruri, îngăduite pentru alţii.

Încă de la începutul lucrării Sfântului Rafael, în munca pe care o făceam — în casa mamei mele — cu cei dintâi, mi-a venit mereu în minte foamea de adevăr a apostolului Sfântul Ioan, care este aceeaşi foame pe care o simt adolescenţii şi tinerii curaţi din toate timpurile, când îşi deschid ochii spre realităţile lumii.

13. Cu această dorinţă de a şti mergeau la catedra peripatetică a Botezătorului. A trecut Isus

15 Mt 19,11.
16 1 Cor 15,58.
17 Mt 19,21.

— *respiciens Iesum ambulantem*[18] — și Botezătorul a strigat: *ecce Agnus Dei*[19], iată Mielul lui Dumnezeu. Doi ucenici ai Botezătorului — Ioan și Andrei — au auzit aceste cuvinte, *et secuti sunt Iesum*[20], și L-au urmat pe Isus.

Apoi, ce căutați?, i-a întrebat Domnul. Și răspunsul, nu tocmai logic: *Rabbi, ubi habitas?*[21]; Învățătorule, unde locuiești? Isus le-a spus: *venite et videte*[22], veniți și vedeți. Ioan și Andrei au mers, au văzut unde locuia și au rămas cu El în ziua aceea.

Lungă trebuie să fi fost convorbirea și adânc a pătruns iubirea în inima adolescentină a lui Ioan: pentru că, atunci când mai târziu — după ani de zile — povestește divina lui aventură, acea parte din Evanghelie are candoarea și parfumul unui jurnal plin de afecțiune — *hora autem erat quasi decima*[23], era ceasul al zecelea, scrie el —, amintindu-și clipa precisă în care *videns eos sequentes se*[24], văzând Isus că Îl urmează, i-a poftit să-L însoțească.

14. Este foarte eficace munca acestor prieteni tineri, care L-au urmat pe Cristos, care se mișcă cu discreție și naturalețe printre cei de o condiție cu ei, trăind cu gingășie și cu iubire spiritul nostru, ducând *Christi bonus odor*[25], buna mireasmă a lui Cristos, în toate mediile: colaborarea lor, în lucrarea Sfântului Rafael, este un mare ajutor pentru Numerarii care conduc acest apostolat. Nu este prudent, în general, să le punem acestor prieteni problema vocației de Numerar. Vor vorbi ei, dacă Domnul le-o va da.

Pe de altă parte, sunt mulți tineri cărora nu li se va pune niciodată problema vocației personale sau a unei dăruiri de vreun fel. Pot fi colaboratori sau vor rămâne pur și simplu buni prieteni, care vor ajuta cu plăcere la treburile noastre spirituale și umane.

Este mișcător să constatăm că toți tinerii din Sfântul Rafael, chiar și cei care nu primesc harul vocației la Opus Dei, au o mare dragoste pentru Lucrare. Există pilde numeroase — în acești ani — despre felul în care au știut să o apere cu noblețe și să liniștească apele pe care unii le tulburaseră cu calomnia.

Au simțit aceasta ca pe o datorie de loialitate și de recunoștință, pentru grija maternă pe care Opus Dei a avut-o față de ei, și au ieșit în întâmpinarea minciunilor: pentru că — și pentru ei — Opus Dei este foarte al lor, și nu au putut sta liniștiți fără să limpezească atmosfera.

Continuitate în relația apostolică

15. Trebuie să vă străduiți ca relația apostolică cu tinerii să aibă continuitate, ca ei să nu piardă ajutorul statornic al spiritului nostru, având grijă ca, atunci când pare potrivit să nu mai primească mijloacele de formare ale lucrării Sfântului Rafael — de exemplu, când își termină studiile sau când și-au consolidat situația profesională —, să fie puși numaidecât în legătură cu lucrarea Sfântului Gabriel, ca și colaboratori.

Adesea, dacă primesc formarea noastră o perioadă mai îndelungată, va putea să se maturizeze în ei chemarea la o *dedicare* generoasă în slujba lui Dumnezeu — dacă El o va voi mai târziu — în Opus Dei al Său, în căsătorie sau ca Numerari.

Veți vedea de asemenea, fiicele și fiii mei, cum — cu trecerea anilor — reiau legătura

18 In 1,36.
19 Ibid.
20 In 1,37.
21 In 1,38.
22 In 1,39.
23 Ibid.
24 In 1,38.
25 2 Cor 2,15.

cu Opus Dei, prin lucrarea Sfântului Gabriel, atâtea persoane care în tinerețe luaseră parte la apostolatul nostru și pe care apoi le pierduserăm din vedere, pentru că ocupația sau îndatoririle lor de familie le duseseră departe de munca noastră, în acel moment; iar mai târziu, munca ceasului dintâi, în aparență stearpă, își dă rodul.

Se pot aplica foarte bine muncii noastre cuvintele Sfintei Scripturi: apele acestea care ies spre regiunea din răsărit coboară în Arabah și ajung în mare. Ieșite spre mare, vindecă apele. Orice suflet viu care mișună, la orice ajung apele râurilor, va trăi: vor fi foarte mulți pești, căci au ajuns acolo apele acestea și au vindecat: toate la care va ajunge râul vor trăi. Pescarii vor sta pe lângă el, de la En-Ghedi până la En-Eglaim, cu mrejele întinse; peștii vor fi după specia lor ca peștii din Marea cea Mare: foarte mulți[26].

16. Fiicele și fiii mei, vorbind despre lucrarea Sfântului Rafael, nu putem mărgini acest concept la munca cu studenții. Apostolatul lucrării Sfântului Rafael se îndreaptă nu numai către studenți, ci și către tinerii și băieții care nu sunt intelectuali, dar această muncă nu se va face în casele Sfântului Rafael ale Numerarilor, ci în alte Centre.

Cum e și firesc, toți trebuie să se formeze în același spirit, cu linii generale comune și cu niște trăsături proprii, care sunt aceleași pentru toți. Am spus deja că oamenii care vin la această lucrare nu dobândesc nicio legătură cu Opus Dei; sunt prieteni ai Opus Dei, care întrunesc condițiile minime de selecție.

Li s-a vorbit despre apostolatul Lucrării și de bunăvoie s-au alăturat muncii noastre; s-au unit cu noi, pentru a rămâne mai departe ceea ce erau și înainte: niște studenți oarecare, niște funcționari, niște muncitori ca atâția alții.

Adică nu dobândesc nicio legătură juridică — repet — nici cu Lucrarea, nici cu casele Lucrării. Acesta este motivul pentru care primul lucru care li se spune, la cea dintâi lecție la care iau parte, este că nu formăm nicio asociație; că nu e nevoie să semneze vreo cerere pentru a se alătura muncii apostolice a Opus Dei.

17. Este însă limpede că aceia care vin să se formeze alături de noi simt o schimbare, o zguduire lăuntrică, ce îi va face pe mulți să-și schimbe viața; și, în toți, va trezi în conștiință datoria de a se strădui să trăiască drept catolici consecvenți.

Vor simți, cel puțin, o atracție sinceră față de spiritul Opus Dei, o admirație omenească — față de felul nostru exclusiv spiritual de a privi și de a rezolva problemele —, care va sluji drept temelie pentru a sădi în ei idei supranaturale, o mare iubire față de libertate împreună cu responsabilitatea personală, și o dorință care îi duce, în cele din urmă, să fie buni creștini și, poate mai târziu, la o dăruire generoasă în slujba lui Dumnezeu ca membri ai Lucrării Sale.

18.[*] Veți înțelege mai bine lucrarea Sfântului Rafael dacă o priviți deosebit de munca de prozelitism, deși în realitate lucrarea Sfântului Rafael și prozelitismul merg întotdeauna împreună. Dar nu putem spune că, cu un băiat sau cu o fată, facem lucrarea Sfântului Rafael, iar cu alții, prozelitism; pentru că facem muncă de prozelitism cu toți, fie că sunt din Sfântul Rafael, fie că nu: unii vor primi harul vocației, iar alții nu.

Dacă ne îndreptăm atenția către aceia pe care îi cunoaștem ca simpli prieteni sau prietene ai lucrării Sfântului Rafael, vom descoperi treptat felul de a ne desfășura cu naturalețe apostolatul cu ei: ce trebuie să-i învățăm, ce așteptăm de la ei și ce așteaptă ei, ce le cere Dumnezeu.

Prozelitismul pentru lucrarea Sfântului Rafael începe, așadar, prin prietenie, prin relația

---

26 Ez 47,8-10.

* „facem muncă de prozelitism cu toți”: vezi glosarul (N. ed.).

umană sau profesională cu unul dintre fiii mei sau cu una dintre fiicele mele. Prietenie şi relaţie pe care cei de-ai Casei le supranaturalizează din primul moment, pentru că este o muncă de apostolat; dar, în afară, tinerii acestei lucrări nu o văd aşa din prima zi, deşi apoi o vor înţelege şi şi-o vor însuşi fără să fie nevoie de vreo declaraţie anume.

Acea prietenie, acea legătură cu unul dintre voi se lărgeşte apoi, pe de o parte, prin afecţiune, prin simpatie şi prin deasa venire a acelei persoane în casa Opus Dei, la care a început să meargă şi pe care a fost învăţată să o socotească drept a sa, drept casa ei; toate acestea, firește, se adaugă apoi unei prietenii cu cei pe care îi cunoaşte şi care îi însoţeşte în acel cămin al nostru.

Şi, pe de altă parte, pentru că în oamenii din Sfântul Rafael se naşte o primire, o adeziune la spiritul Opus Dei; şi o dragoste, o iubire adevărată faţă de Lucrare — pe care încep şi ei să o socotească a lor —, cu care se identifică încetul cu încetul.

În ce moment este primit un tânăr în lucrarea Sfântului Rafael

19. Nu este necesar să aşteptăm să avem o prietenie intimă pentru a încerca să-l aducem pe un băiat sau pe o fată la lucrarea Sfântului Rafael. Dar va fi neapărat nevoie să fie prietenul vostru — pentru că sunteţi din acelaşi oraş şi v-aţi cunoscut acolo, pentru că sunteţi rude, pentru că aveţi studii comune, sau pur şi simplu pentru că vi l-a prezentat un alt prieten —, astfel încât, pe temeiul acestei legături dintâi, să se înfiripe între voi un schimb de idei care să slujească drept bază pentru a-i arăta ce urmărim.

Ar fi nechibzuit ca, aşa dintr-odată, unuia pe care l-am cunoscut pentru prima oară să-i vorbim despre un Cămin sau despre altă operă corporativă, despre nişte lecţii de formare ale Opus Dei etc., de vreme ce cel mai probabil este că nu ne va înţelege.

Iar dacă au ajuns la urechile lui veşti false despre Lucrare — dintre acelea pe care obişnuiesc să le răspândească oamenii rău intenţionaţi sau neştiutori —, se poate să creadă că vrem să-l prindem în mreje şi să o ia la sănătoasa. Va fi mai greu, în cele mai multe cazuri, să-l putem recupera şi să facem ceva bun cu un prieten care se află în asemenea împrejurări şi cu care am vorbit în acest fel: dacă nu ne dă un nu răspicat sau dacă nu ne ocoleşte din primul moment, din politeţe sau din lipsă de personalitate, ne va înşela, ne vom înşela pe noi înşine şi vom pierde timpul.

20. Acea legătură prealabilă este neapărat necesară, pentru ca prietenia să ne îngăduie să-l cunoaştem pe cel cu care avem de-a face şi, convinşi fiind că întruneşte condiţiile minime de selecţie, să i se vorbească despre nevoia unui ideal pentru care să lupte; care nu este altul decât un catolicism bine trăit, care să ajute şi la îmbunătăţirea societăţii şi la rezolvarea tuturor problemelor pe care le ridică lumea aceasta.

Îi vom spune că acest lucru se poate ajunge prin îmbunătăţirea purtării fiecăruia în parte, printr-o revalorizare a virtuţilor umane, de obicei uitate; şi că, fiindcă e greu să lupţi singur, avem nevoie să ne sprijinim unii pe alţii ca să stăruim în această luptă. În felul acesta vom obţine datele necesare, pentru că acela care nu este în stare să înţeleagă Lucrarea nu este potrivit pentru lucrarea Sfântului Rafael.

După aceea va trebui să cântărim mai cu seamă virtuţile umane ale posibilului candidat, asupra cărora se poate face întotdeauna o muncă spirituală, prin har: să fie sincer, generos, harnic, nobil, discret, optimist. Cei frivoli, cu o frivolitate deja înrădăcinată, nu se pot schimba uşor prin lecţiile de formare.

Va trebui de asemenea să ţinem seama de inteligenţă, de ţinuta exterioară — pentru a susţine tonul uman al Lucrării —, de reputaţie, de ascendentul pe care îl are asupra colegilor şi prietenilor

săi, de capacitatea de a-şi însuşi ideile care i se predau.

Nu uitaţi că acela care ar avea, de pildă, o pietate deformată şi ar păstra-o ca pe o dogmă de neatins, cu greu s-ar potrivi, pentru că îşi va susţine propriile criterii de apostolat, deja înrădăcinate, iar munca printre ceilalţi va fi negativă.

21. Vorbesc mereu despre selecţie şi, chiar dacă ating încă o dată acest punct în aceeaşi scrisoare, pentru a vă lua eventualele scrupule şi pentru a vă da o conştiinţă dreaptă, vă spun că a dori să fii ales nu este trufie, nu este aroganţă să vrei să fii mai bun.

Dimpotrivă, este o însuşire plăcută lui Dumnezeu: de vreme ce cunoaştem materialul sărac din care suntem făcuţi şi, pentru a fi mai buni, va trebui să ne sprijinim întotdeauna pe îndurarea şi pe harul Domnului, şi să repetăm acele cuvinte ale Sfântului Paul: *omnia possum in eo qui me confortat*[27].

Avem, aşadar, datoria de a forma aceste suflete într-un fel care să le ajute să fie buni catolici, îndreptându-le purtarea, sădind în ele nevoia de viaţă interioară şi punând în conştiinţa lor convingerea că munca de fiecare zi este mijlocul cel mai potrivit pentru a ajunge la desăvârşirea creştină şi pentru a face bine tuturor sufletelor.

22. În felul acesta, sunt îndrumaţi treptat, ajutaţi de îndrumarea spirituală personală şi de bunăvoie cu un preot prieten al Casei şi de convorbiri personale cu un membru al Lucrării — sau cu o membră, dacă este femeie —, în practicarea vieţii interioare.

Este necesar, aşadar, să nu-i lăsăm; ca ceea ce a început sub atât de bune auspicii, cu atâta dreptate, să se sfârşească bine. Nu-i putem părăsi, chiar dacă vedem că nu vor ajunge să aibă vocaţie. Aceasta ar putea face mult rău celor în cauză şi lucrării Sfântului Rafael în general.

Ar rămâne cu resentimente, amărâţi; ar vorbi de rău despre noi — pe bună dreptate —, ar strica atmosfera şi ar îngreuna munca cu alţii, pe care i-ar preveni împotriva Lucrării. Trebuie să avem multă vedere supranaturală şi mult spirit de responsabilitate, ca să punem cu aceşti tineri aceeaşi stăruinţă ca înainte, sau chiar mai mare, pentru a-i păstra uniţi cu apostolatul Sfântului Rafael.

Alegerea mijloacelor de formare

23. Când începe să vină cineva nou la o casă sau la un Centru, este foarte important ca cei însărcinaţi cu această muncă — împreună cu cel care îl cunoaşte şi are se ocupă de el — să hotărască la ce elemente de formare va trebui să-l aducă şi când este momentul potrivit să o facă.

La orele de formare, în general, nu e potrivit să vină toţi. Pot fi cazuri în care, din lipsă de timp sau din alte împrejurări, e mai bine să nu le cerem să vină. Adică, cu fiecare trebuie făcut un plan şi trebuie să ne străduim să-l împlinim, ajutându-l pe cel în cauză să-l împlinească.

24. Este de neocolit ca Numerarii, din cerinţele formării lor şi din nevoile Lucrării, deşi se caută să nu fie mutaţi, să fie nevoiţi să schimbe oraşul — chiar de mai multe ori, în multe cazuri — în timpul studiilor, dar nu trebuie ca din această pricină să rămână părăsiţi tinerii din Sfântul Rafael de care se ocupau. Pentru a evita acest lucru, trebuie să ne îngrijim ca acei băieţi să fie cu adevărat în lucrarea Sfântului Rafael şi uniţi nu doar cu prietenul lor, ci cu o casă şi cu mai multe persoane din acel Centru.

Prin orele şi, mai ales, prin fiica mea sau prin fiul meu care le stă aproape, trebuie să sădim în toţi seriozitatea acestei munci: să-i facem să vadă caracterul de bunăvoie al participării la mijloacele de formare, la reculegeri, la excursii etc.

---

27 Fil 4,13.

Dar trebuie de asemenea să le lămurim că nu este nicidecum o joacă de copii şi că nu pot face viaţa lucrării Sfântului Rafael să atârne de starea lor personală de spirit sau de alte împrejurări ori apucături copilăreşti; că faptul de a veni într-o casă a Opus Dei îi obligă să trăiască cu spirit de sacrificiu şi cu generozitate acele amănunte, mici în aparenţă; şi că, dacă nu iau de la bun început această hotărâre, este mai bine să plece, pentru că vor pricinui neplăceri tuturor.

25. Vorbim despre un prozelitism care este cu totul altceva decât acela care constă în a ajuta, cu harul lui Dumnezeu, să existe suflete în stare să se dedice personal — nu spun să se consacre, pentru că acest cuvânt este propriu călugărilor —, în stare să se dedice în întregime slujirii Domnului şi a Bisericii Sale, în Lucrarea lui Dumnezeu: acest prozelitism, în multe cazuri, va fi rodul lucrării Sfântului Rafael.

Când, printre cei care vin des la casele acestei lucrări cu tinerii, se vede că sunt unii în stare de o asemenea dăruire totală, e bine să li se dea mici însărcinări, să li se încredinţeze treburi, să-i punem să ajute atât la lucruri materiale — mici reparaţii prin casă — cât şi la lucruri mai însemnate. Toate acestea le vor spori iubirea care îi va duce până la vocaţie, primind cu bucurie chemarea divină.

Îmi vine în minte că trebuie să vă fac, o dată pentru totdeauna, o observaţie: atunci când vă scriu aceste scrisori, fiicele şi fiii mei, nu-mi propun niciodată să fac un tratat. Scriu cu simplitatea şi cu căldura inimii pe care le pune un tată sau o mamă când le vorbeşte copiilor: să nu vă mire, aşadar, că în aceeaşi scrisoare, cu o vădită dezordine, tratez în locuri diferite faţete deosebite ale aceloraşi chestiuni şi că, uneori, vi se pare că mă repet. Dar despre aceste repetări vă voi vorbi mai încolo, în alt document, pentru că au rostul lor.

26. Întreţinerea caselor Sfântului Rafael trebuie să fie o grijă care să apese asupra băieţilor sau a fetelor înşişi şi asupra familiilor lor, asupra părinţilor lor, pe care trebuie să ne străduim să-i cunoaştem întotdeauna, făcându-i să colaboreze; iar pe mulţi, mai întâi ca prieteni, şi nădăjduiesc că mai târziu ca fraţi.

De aceea, în afară de darurile mici sau mari pe care tinerii sau familiile lor vor să le pună în mâinile Directorului sau ale Secretarului casei, e bine să fie într-un loc discret o puşculiţă, pentru ca fiecare, fără ostentaţie şi trecând neobservat, să pună ce poate, ce îi dictează spiritul său de generozitate. Va fi potrivit ca prietenii mai vechi ai lucrării să le repete la ureche celor noi că acesta este un fel — de dreptate — de a răspunde şi de a mulţumi pentru ceea ce li se dă în casa Sfântului Rafael.

În contabilitatea pe care o ţinem, este emoţionant să vezi că un băiat dă cei câţiva bănuţi pe care ar fi trebuit să-i cheltuiască pe tramvai: a preferat să vină pe jos. Şi eu vă spun că, deşi este puţin, poate acesta dă mai mult decât cel care se desparte de mult pentru că are mult.

27.[*] Încetează să mai facă parte din lucrarea Sfântului Rafael, în primul rând, atunci când scriu scrisoarea prin care cer să fie primiţi în Lucrare, pentru a-şi închina întreaga viaţă slujirii Bisericii şi a sufletelor; sau, mai târziu, dacă, trecând timpul, aceşti prieteni ai noştri simt vocaţia noastră, dar nu cu o dăruire de acest fel, atunci când cer intrarea în Lucrare cu aceeaşi vocaţie divină, pentru o dăruire lui Dumnezeu, în Opus Dei, care să fie de altă formă.

Alţii încetează să aparţină lucrării Sfântului Rafael atunci când încep deja să-şi consolideze situaţia profesională, iar apostolatul cu ei trebuie să ţină mai degrabă de lucrarea Sfântului Gabriel.

În sfârşit, alţii, când se îndepărtează de bunăvoie, fie pentru că s-a văzut că nu se potriveau cu această muncă, de vreme ce nu ar fi ajuns niciodată să înţeleagă şi să-şi însuşească spiritul

* „scriu scrisoarea”: vezi glosarul (N. ed.).

Lucrării; fie pentru că pleacă şi viaţa îi duce în locuri foarte îndepărtate, unde pot colabora doar cu rugăciunea. Străduiţi-vă întotdeauna să păstraţi cu toţi aceştia o legătură cordială: nemijlocită şi personală cu cei dintâi, prin corespondenţă cu ceilalţi. Credeţi-mă: dacă nu faceţi aşa, veţi pierde colaboratori foarte preţioşi şi veţi înceta să faceţi bine acelor suflete.

28. Pentru a duce la bun sfârşit toată această muncă formativă a lucrării Sfântului Rafael, avem la îndemână o mare varietate de mijloace şi de activităţi apostolice. Între aceste mijloace, unele, care sunt deja tradiţionale, au fost folosite cu eficacitate dovedită spre binele sufletelor încă de la începuturile Lucrării noastre: Cursurile de Formare, cateheza şi vizitele la săracii Fecioarei, meditaţiile, reculegerile spirituale şi — în general — actele liturgice de pietate care se fac în Căminele noastre.

Aceste mijloace sunt trainice şi trebuie folosite întotdeauna şi pretutindeni, când facem lucrarea Sfântului Rafael: pentru că ele caracterizează acest apostolat şi dau viaţă tuturor celorlalte activităţi care se desfăşoară în jurul acestei lucrări a Sfântului Rafael.

Trebuie să aveţi, fiice şi fii preaiubiţi, o mare încredere în eficacitatea supranaturală a muncii voastre apostolice: dacă folosiţi cu fidelitate mijloacele tradiţionale, totul va merge bine. Pot fi, într-un moment sau altul, greutăţi de un fel sau altul, dar ele se depăşesc întotdeauna; sunt treburi curente, pe care le veţi birui cu sacrificiul vostru, cu rugăciunea voastră şi cu bucuria voastră.

Cursurile de Formare

29. Cursurile de Formare sunt elementul esenţial al lucrării Sfântului Rafael. Cu ele hrănim neîncetat viaţa de pietate a tinerilor şi îi ajutăm să-şi întregească şi să-şi adâncească formarea doctrinală, dându-le — cu darul limbilor — comorile Adevărului creştin: se începe prin a explica în chip potrivit ascultătorilor — şi fără să le spunem că despre asta este vorba, pentru că unii s-ar simţi umiliţi — catehismul şi apologetica, de vreme ce mulţi, deşi au bunăvoinţă şi sunt copii din familii creştine, nu au primit în familie şi în şcoli o formare doctrinală, ci numai un strat subţire de pietism.

Copiez, în această privinţă, câteva cuvinte foarte potrivite ale Sfântului Toma. Harurile date în dar sunt pentru folosul celorlalţi, cum s-a spus deja. Dar cunoaşterea pe care cineva o primeşte de la Dumnezeu nu se poate întinde spre folosul altuia decât prin cuvânt. Şi, fiindcă Duhul Sfânt nu lipseşte cu nimic din ceea ce se cuvine folosului Bisericii, El vine şi în ajutorul mădularelor Bisericii în folosirea cuvântului: nu numai pentru ca cineva să vorbească în aşa fel încât să-l înţeleagă oameni feluriţí, ceea ce ţine de darul limbilor; ci şi pentru ca să vorbească cu eficacitate, ceea ce este propriu harului sau darului cuvântului.

Iar aceasta are trei laturi. Mai întâi, pentru a instrui mintea: ceea ce se întâmplă atunci când se vorbeşte astfel încât să se înveţe. În al doilea rând, pentru a mişca inima, adică pentru ca să fie ascultat cu plăcere cuvântul lui Dumnezeu: ceea ce se întâmplă atunci când se vorbeşte desfătându-i pe ascultători, lucru pe care nimeni nu trebuie să-l caute pentru sine, ci pentru a-i îndemna pe oameni să asculte acel cuvânt al lui Dumnezeu. În al treilea rând, pentru ca să fie iubit ceea ce se arată prin cuvinte şi să se vrea împlinit: ceea ce se dobândeşte emoţionându-l pe ascultător.

Şi pentru a ajunge la toate acestea, Duhul Sfânt Se foloseşte de limba omului ca de un instrument: dar El Însuşi este Cel care săvârşeşte pe deplin lucrarea, înlăuntrul sufletului celui care ascultă[28].

28 Sf. Toma de Aquino, Summa Theologiae, II-II, q. 177, a. 1 c.

30. Învățați-i pe tineri că Biserica este o realitate vie și că ei înșiși sunt Biserica. Spuneți-le că suntem creaturi ale lui Dumnezeu, dar nu dobitoace, ci fii ai lui Dumnezeu. Faceți-i să înțeleagă că se ajunge la puțin cu violența, că se ajunge la mai mult cu rugăciunea și cu studiul.

Încă din primul Centru am pus să se picteze un afiș — acum sunt afișe la fel în toate casele noastre ale Sfântului Rafael —, cu niște cuvinte din Scriptură care amintesc că există o poruncă nouă, aceea a iubirii: acel iubiți-vă unii pe alții. Luați-le orice gând de neîncredere; spuneți-le că adevărul nu are nevoie nici de secrete, nici de șușoteli. Faceți-i să vadă că viața trece, că avem puțin timp pentru a iubi.

Fiii mei, veți vedea băieți — voi, fiicele mele, veți vedea fete tinere — care sunt în stare de toate entuziasmele și de toate sacrificiile, dar care au vreun cusur mare ce îi face cu neputință, dacă nu să rămână în lucrarea Sfântului Rafael, măcar să primească chemarea divină în vreuna dintre formele despre care v-am vorbit mai înainte.

Trebuie să ne rugăm pentru ei, să ne gândim la noi înșine și să ne amintim cuvintele psalmului: *pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea*[29]; sunt un biet om, cufundat în osteneli și în greșeli din tinerețea mea. Dacă eu sunt așa, nu mă poate mira că aceștia sunt în felul acela.

Și se poate merge la rugăciune și se poate aduce înaintea lui Dumnezeu amintirea acelor băieți, a acelor fete; și Îi va plăcea Domnului să cântăm pe înfundate, fără zgomot de cuvinte, acel cântec din ținutul andaluz: „merita această copilă — acest suflet — să fie turnată din nou, așa cum se toarnă clopotele" (*Merecía esta serrana que la fundieran de nuevo, como funden las campanas*). Și Domnul ne va asculta.

31. Țineți seama că Lucrarea *nu este un lucru transplantat*. Transplantul trebuie făcut numai în doze homeopatice, pentru că Opus Dei este o realitate teologică, apostolică și apoi juridică, ce trebuie să se nască în fiecare țară — oricare ar fi rasa, oricare ar fi continentul —, în însăși carnea oamenilor din acea rasă și de pe acel continent. Dacă noi avem un spirit bun, Lucrarea va prinde rădăcini întotdeauna, în așa fel încât va părea firească, și va fi pe de-a-ntregul supranaturală Lucrarea lui Dumnezeu.

Când vă scriu, mi se întâmplă să-mi amintesc de multe ori acele cuvinte ale Sfântului Paul către efeseni — pentru că știu bine din ce lut sunt făcut, pentru că știu până unde pot ajunge în rău, dacă Dumnezeu mă lasă —: *mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec, in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, et illuminare omnes*[30]; mie, care sunt cel din urmă dintre toți, mi-a dat Dumnezeu acest har: să-i luminez pe fiii mei, descoperindu-le căile minunate ale înțelepciunii și ale harului Domnului.

Și adaug, cu toată umilirea pricinuită de puținul meu răspuns la har, în adâncul inimii mele: *huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur*[31]; pentru acest motiv îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Isus Cristos, de la care vine toată paternitatea în cer și pe pământ. Sunteți fii ai lui Dumnezeu: deși mie îmi spuneți Părinte, știți bine că nu sunt nimic: țărâna pământului.

32. Și Sfântul Paul continuă: *ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per Spiritum eius in interiorem hominem; Christum habitare per fidem in cordibus vestris; in caritate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum*[32]; pentru ca, după bogățiile gloriei Sale, să vă dea prin Duhul Său

29 Ps 88[87],16.
30 Ef 3,8.
31 Ef 3,14.
32 Ef 3,16-18.

să fiți întăriți în omul lăuntric și ca Cristos să locuiască prin credință în inimile voastre; iar voi, înrădăcinați și întemeiați în iubire, să puteți înțelege împreună cu toți sfinții care este lărgimea și lungimea și înălțimea și adâncimea acestui mister.

Aceasta este toată măreția vieții pe care Dumnezeu ne-o cere: nu putem duce o viață searbădă! *Scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei*[33]; și vrea să cunoaștem acea iubire a lui Cristos față de noi, care întrece orice cunoaștere, ca să fim umpluți pe deplin de toate bunurile lui Dumnezeu.

Responsabilitatea apostolică. Munca cu tinerii

33. Aceste daruri ne sunt date ca să le facem cunoscute altora: de aceea vă dați seama cu ușurință că niciodată nu va fi mai lesne și mai rodnic să le dăruim decât stând alături de tineri, ca să-i ajutăm; ca să-i învățăm să folosească mijloacele spirituale care îi vor face să învingă la începuturile luptei ascetice, când patimile încep să se trezească și apar de asemenea în suflet cele dintâi răzvrătiri, cele dintâi porniri de independență.«TAB»

Novellas adhuc et vix firmae radicis arbusculas, dum ad omnem ductum sequaces sunt, in quamlibet partem flecti facile est; quae natura plerumque curvatae cito ad colentis arbitrium corriguntur[34]; copacii tineri, cu rădăcini încă puțin înfipte, se mișcă urmând direcția împingerilor pe care le primesc și sunt ușor abătuți în orice parte; dar aceşti copăcei, îndoiți de obicei de loviturile firii înseși, pot fi lesne și repede îndreptați, după voința celui care îi îngrijește.

34. La Cursul Pregătitor li se vorbește tinerilor despre teme de viață interioară, stăruind întotdeauna asupra asceticii proprii Lucrării: munca sfințită și sfințitoare.

Cursurile Profesionale, la care vin tinerii după ce termină Cursul Pregătitor — și care sunt cu totul altceva decât munca pe care, cu caracter personal, trebuie să o desfășoare membrii Lucrării în mod individual sau în asociații publice ori private de tip profesional —, au ca scop să răspândească printre cei care participă criteriul catolic asupra unor probleme concrete și actuale de natură religioasă, socială, profesională etc. Acest criteriu este cel care trebuie dat și prietenilor noștri, într-o parte a Cercurilor de Studii ale lucrării Sfântului Gabriel, pentru ca ei, la rândul lor, să-l răspândească în reuniunile și în mediile lor.

Când veți prezenta temele, va trebui să țineți seama întotdeauna de pregătirea celor care participă, potrivind chiar și tematica grupului despre care este vorba: studenți, funcționari, țărani, muncitori etc.

Va fi prudent să le arătați tinerilor că nu e nevoie să ia notițe la lecții, nici la celelalte mijloace de formare; și că, dacă le iau, e mai bine să le predea. Astfel se obișnuiesc să nu poarte cu ei însemnări spirituale sau despre chestiuni de conștiință; și se evită ca cineva, din lipsă de pricepere, să scrie greșeli pe care să le pună pe seama învățăturii voastre.

Dacă le atrage în chip deosebit atenția un punct anume și vor să-l cunoască mai bine, le veți da cu multă bucurie îndrumările potrivite, arătându-le vreo carte în care să poată adânci subiectul.

35. Ca un punct al formării lor apostolice, trebuie să-i îndemnați să ia parte activă la asociații profesionale, artistice, sportive, culturale; făcând aceasta, veți respecta întotdeauna libertatea lor personală de a se înscrie sau nu și de a o face în cele pe care le vor. Totuși, trebuie să ne străduim de asemenea să-i sfătuim cum se cuvine despre acele asociații, când ele au într-un fel sau altul legătură cu credința sau cu bunele moravuri.

33 Ef 3,19.
34 Pelagiu, Epistula ad Demetriadem, 13 (FC 65, p. 104).

Nu este nici vreo piedică să facă parte din asociaţii religioase, străduindu-se să-i formeze pe alţii ca să le conducă, ei rămânând cu umilinţă în umbră. Ştiţi foarte bine, fiicele şi fiii mei, care este criteriul meu în această privinţă. Le recomandăm tinerilor să ia parte la asociaţiile pe care le recomandă Ordinariul locului, dar fără să le impunem vreo falsă obligaţie, pentru că au în această privinţă deplină libertate.

Faptul de a face parte dintr-o asociaţie religioasă, de orice fel ar fi ea, nu este nicidecum incompatibil cu participarea la munca formativă a lucrării Sfântului Rafael. Noi nu facem grup*, nici nu alcătuim asociaţii religioase proprii ale Lucrării.

36. La Cursurile Profesionale tinerii vin să înveţe, să-şi formeze un criteriu. Nu este vorba de a stârni nelinişti bolnăvicioase, de a da apă la moară gustului — atât de răspândit — de a face din orice o problemă, sau de a se arunca în aventuri ideologice; ci de a le da doctrină solidă, adâncă şi sigură, vibraţie apostolică şi mai multă viaţă interioară. Trebuie deci evitată atât dialectica deşartă, cât şi simplismul unei lecţii de rutină.

A le vorbi despre probleme proprii specialiştilor în teologie înseamnă de obicei a-i dezorienta, a pierde timpul, a-i pune în primejdie — uneori — să-şi piardă şi credinţa, pentru că nu au o pregătire filosofică şi teologică îndestulătoare ca să se afunde în asemenea adâncimi.

Am pus întotdeauna un interes deosebit în formarea doctrinală dreaptă a oamenilor noştri din Sfântul Rafael. De când se apropie de noi, ne străduim să le îndrumăm lecturile*, să le sfătuim lucrări cu criteriu bun, să-i sfătuim să le ocolească pe altele, să le arătăm — pe scurt, dar limpede — temeiul drepturilor Bisericii în această materie.

37. Cursurile sunt de asemenea un prilej minunat ca unii prieteni mai în vârstă să colaboreze. Pot dezvolta ei temele pe care sunt în stare să le expună cu claritate şi precizie, conducând apoi cu competenţă schimburile de păreri.

Vreau să vă amintesc aici că — ca întotdeauna — acele schimburi de păreri nu sunt o revizuire critică a doctrinei expuse şi cu atât mai puţin o discuţie în contradictoriu: sunt un răstimp liniştit de studiu. Au drept scop să lămurească îndoieli sincere şi pozitive, sau să înlesnească argumente ori precizări de amănunt, pentru ca tinerii să expună apoi cu eficacitate acea doctrină altor persoane. Pentru a ajunge la acest scop, e bine ca Numerarii şi prietenii care participă la lecţie ca elevi să-l ajute pe cel care prezidează să conducă cu rânduială acea convorbire.

Nu uitaţi că, dacă pare că e pe cale să se aprindă o polemică pătimaşă, e mai bine să-i sfătuiţi să-şi pună în scris gândul pe scurt şi cu cea mai mare precizie cu putinţă: iar după aceea se lămureşte prin viu grai numai cu cel în cauză, afară de cazul în care materia poate fi de folos întregii clase.

Va fi interesant ca acei prieteni care iau parte la această muncă să dea un ajutor profesional concret celor mai buni elevi ai Cursurilor Profesionale. Cu experienţa şi cu maturitatea lor vor putea să-i îndrume şi să-i sfătuiască în chip folositor.

De multe ori vor găsi, în plus, în aceşti tineri — aleşi pe plan profesional — buni colaboratori pentru propria lor muncă; şi în felul acesta va fi şi prilejul de a rămâne în legătură cu ei şi de a prelungi, cum am spus mai înainte, relaţia apostolică: *servans semitas iustitiae, et vias sanctorum custodiens*[35], ajutându-i să păzească drumul dreptăţii lor.

Rolul preotului

* Despre sensul expresiei „nu facem grup”, vezi glosarul (N. ed.).

* „să le îndrumăm lecturile”: vezi glosarul (N. ed.).

35 Prov 2,8.

38. Pentru a întregi această muncă de formare pe care o faceți voi, fiicele și fiii mei, este munca preotului. Cu predica lor deasă, acei prieteni ai noștri preoți — în curând, cu harul lui Dumnezeu, vor face această muncă frații voștri preoți — vă vor ajuta ca tinerii să adâncească doctrina care li se dă la Cursurile de Formare, făcând-o viață a lor: luptă ascetică generoasă și vibrație apostolică.

În toate casele unde se face lucrarea Sfântului Rafael va putea fi o meditație săptămânală pentru ei, de obicei sâmbăta, în cinstea Sfintei Fecioare. Li se va oferi de asemenea putința de a face în fiecare lună o zi de reculegere spirituală și de a lua parte la cursuri anuale de reculegere, care sunt atât de folositoare pentru a înainta în viața interioară.

Când îi vom invita să participe la toate aceste mijloace de formare, le vom explica întotdeauna că sunt cu totul liberi să vină sau nu, pentru că nu au nicio obligație de niciun fel.

Când vom avea preoți ai Lucrării, ca parte esențială a muncii lor în acest apostolat, ei vor desfășura o largă activitate de îndrumare spirituală personală, oferindu-le astfel tuturor putința de a urma acea povață dumnezeiască: *cor boni consilii statue tecum... ut dirigat in veritate viam tuam*[36]; să aibă alături un bun sfătuitor, care să-i îndrume în adevăr pe drumul care duce la Dumnezeu.

39. Cu spirit de sacrificiu, preoții vor închina multe ceasuri ca să se îngrijească de cei care vin des în casele noastre, de prietenii pe care îi aduc frații lor și de tinerii înșiși din Sfântul Rafael: toți vor merge cu plăcere la preot, ca să-și deschidă cu simplitate inima și să primească din mâinile lui harul.

Și aici stărui încă o dată asupra faptului că vom respecta întotdeauna libertatea tinerilor de a merge la orice preot — la cel pe care îl vor — pentru a primi îndrumare spirituală. Noi îi vom oferi pe cei ai Lucrării, în armonie cu celelalte mijloace de formare pe care le primesc, dar nu le vom impune nimic.

Cateheza. Vizitele la săracii Fecioarei

40. Îmi face multă bucurie, fiice și fii preaiubiți, toată acea muncă de catehеză pe care o faceți, ca parte a lucrării Sfântului Rafael. Aceasta a fost cea dintâi manifestare apostolică a Opus Dei și este logic să fie așa, pentru că toate apostolatele noastre sunt mijloc pentru a da doctrină: sunt catehеză. Trebuie să-i catehizăm pe toți oamenii. Vă spun de obicei că învățătura de credință este făcută pentru a fi învățată de copii și pusă în practică de copii și de cei mari.

Pentru a face această muncă, am mers în cartierele sărace, dând întâietate celor mai lipsiți, oferindu-le parohilor această slujire în folosul sufletelor care le sunt încredințate. Acești preoți încep să înțeleagă spiritul nostru și prind drag de Lucrare, văzând zelul cu care voi și tinerii din Sfântul Rafael faceți acest apostolat, pregătindu-i pe copii pentru prima sfântă împărtășanie și explicând de asemenea învățătura de credință adulților.

Totuși, înainte de a-i chema pe tinerii din Sfântul Rafael să conducă acele lecții, trebuie să-i pregătim bine: să cunoască doctrina pe care trebuie să o predea — cu destulă lărgime și adâncime — și să aibă un minim de formare pedagogică, adică să fie în stare să facă această muncă de catehеză. Este o pregătire — potrivită, în fiecare caz, cu starea persoanelor: copii sau adulți etc. — care nu poate fi niciodată socotită de la sine înțeleasă și pe care, în multe cazuri, tinerii din Sfântul Rafael vor trebui să o dobândească alături de voi.

41. Săracii Fecioarei. A început și această gingășie a iubirii foarte devreme, cu cei dintâi pași ai Lucrării. *Declina pauperi sine tristitia aurem tuam..., et responde illi pacifica in mansuetudine*[37];

36 Sir 37,17.19.
37 Sir 4,8.

pleacă-ţi urechea cu bucurie spre cel sărac... şi vorbeşte-i întotdeauna cu blândeţe şi cu cuvinte de pace.

Acele vizite pline de afecţiune, ascultându-i cu dragoste, ducându-le câteva cuvinte bune — creştine, frăţeşti — şi vreun lucru mărunt din cele de care de obicei nu se bucură, sunt o finețe a iubirii spirituale, care face în plus mult bine tinerilor noştri din Sfântul Rafael.

Această atingere cu mizeria sau cu slăbiciunea omenească este un prilej de care Domnul obişnuieşte să Se folosească pentru a aprinde într-un suflet cine ştie ce doruri de aventuri generoase şi dumnezeieşti. Totodată îi face mai simţitori pe cei mai tineri, ca să aibă întotdeauna o inimă plină de dreptate şi de iubire.

Cu aceste vizite simple nu vom rezolva nicio problemă socială. Explicaţi-le aşa tinerilor: este vorba de a duce un mic dar neobişnuit care să mângâie un sărac, un bolnav, pe cineva care este singur; de a-l face să petreacă un răstimp plăcut, de a-i face poate vreun mic serviciu, şi nimic mai mult.

Vor înţelege numaidecât, dacă au viaţă interioară; şi mai ales dacă ştiu că facem aceasta şi pentru a o cinsti pe Doamna noastră: ea este mamă, Mama lui Dumnezeu şi Mama noastră, şi cunoaşte ce vor să spună nişte inimi tinere prin aceste neînsemnate fapte de iubire faţă de fraţii lor lipsiţi.

42. Este o mare faptă de iubire şi de dreptate să ne străduim ca să nu fie săraci, ca să nu fie analfabeţi şi neinstruiţi. Dar întotdeauna va trebui să lucreze şi iubirea, pentru că niciodată dreptatea nu va ajunge să dobândească, în lume, toată această fericire pentru oameni; şi, în plus, vor fi mereu unii care să sufere sărăcia singurătăţii sau a neînţelegerii.

De aceea repet că sunt deosebit de formative vizitele la săracii Fecioarei. Sufletele învaţă astfel să guste exercitarea unei iubiri frăţeşti vii şi practice; şi, văzându-i pe alţii lipsiţi material sau spiritual, Îi mulţumesc Domnului pentru bunurile pe care le-au primit de la El.

Nu urmărim nici cu aceste vizite să trezim neliniști sociale superficiale. Este vorba — am mai spus-o — de a-i apropia pe aceşti tineri de aproapele lipsit. Tinerii noştri din Sfântul Rafael Îl văd — într-un chip practic — pe Isus Cristos în cel sărac, în cel bolnav, în cel neputincios, în cel care îndură singurătatea, în cel care suferă, în copil.

Atunci regele va spune celor de la dreapta Sa: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia care a fost pregătită pentru voi de la întemeierea lumii! Căci am fost flămând, şi Mi-aţi dat să mănânc, am fost însetat, şi Mi-aţi dat să beau, am fost străin, şi M-aţi primit, gol, şi M-aţi îmbrăcat, bolnav, şi M-aţi vizitat, am fost în închisoare, şi aţi venit la Mine!”. Atunci Îi vor răspunde cei drepţi, zicând: „Doamne, când Te-am văzut flămând, şi Te-am hrănit, sau însetat, şi Ţi-am dat să bei? Când Te-am văzut străin, şi Te-am primit, sau gol, şi Te-am îmbrăcat? Când Te-am văzut bolnav sau în închisoare, şi am venit la Tine?”. Iar regele, răspunzând, le va spune: „Adevăr vă spun: tot ce aţi făcut unuia dintre fraţii Mei cei mai mici, Mie Mi-aţi făcut”[38].

Să dăm mereu viaţă nouă acestor mijloace de formare

43. S-au pocit atât de mult şi s-au luat atât de mult în răspăr unele manifestări exterioare ale iubirii binefăcătoare, încât unora li se par învechite anumite fapte proprii spiritului creştin. De aceea vreau să înţelegeţi bine — şi să-i faceţi şi pe alţii să înţeleagă — adâncul înţeles supranatural şi uman al acestor mijloace, aşa cum le-am trăit noi de la început.

Sunt o faptă de îndurare, binecuvântată de Isus Cristos: vizitarea bolnavului, mângâierea celui îndurerat. Nu este drept ca manifestări ale adevăratului spirit creştin să rămână date la o

38 Mt 25,34-40.

parte, pentru că unii le-au prefăcut în gest de paradă şi frivol, sau în calmant pentru mustrările lor de cuget.

Nu lăsaţi să piară, din rutină sau din lene, eficacitatea divină a acestor mijloace atât de creştine. Daţi-le întotdeauna vigoare nouă, făcând să se înţeleagă că nu este vorba de un gest ieşit din modă, ci de o faptă preţioasă şi plină de căldură, care trebuie să ducă la urmări practice. Învăţaţi-i, aşadar, marea valoare supranaturală a acelor fapte mici, care ne ajută să ajungem în cer şi ne aduc fericirea pe pământ.

44. Ţineţi seama că, oricare ar fi împrejurările unei ţări, vom putea întotdeauna să practicăm această iubire plină de afecţiune: *pauperes enim semper habetis vobiscum*[39]; întotdeauna vor fi săraci, întotdeauna va fi cineva mai lipsit — chiar dacă se va ajunge ca cea mai mare parte a poporului să aibă un minim de bunăstare materială — care să primească cu bucurie un mic dar neobişnuit, ceva ce de obicei nu-şi poate îngădui şi care este, într-un chip deosebit, ca un vehicul prin care îi ajunge puţină gingăşie şi frăţească însoţire.

Îndrăznesc să spun că, atunci când împrejurările sociale par să fi curăţat un mediu de mizerie, de sărăcie sau de durere, tocmai atunci se face şi mai urgentă această ascuţime a iubirii creştine, care ştie să ghicească unde este nevoie de mângâiere, în mijlocul bunăstării generale doar aparente.

Generalizarea leacurilor sociale împotriva năpastelor suferinţei sau ale lipsurilor — care fac cu putinţă astăzi să se ajungă la rezultate umanitare la care în alte vremuri nici nu se visa — nu va putea înlocui niciodată, pentru că acele leacuri sociale stau pe alt plan, gingăşia eficace — omenească şi supranaturală — a acestei atingeri nemijlocite, personale, cu aproapele: cu acel sărac dintr-un cartier din apropiere, cu acel alt bolnav care îşi trăieşte durerea într-un spital uriaş; sau cu acea altă persoană — bogată, poate — care are nevoie de un răstimp de convorbire plină de afecţiune, de o prietenie creştină pentru singurătatea ei, de un sprijin spiritual care să-i vindece îndoielile şi scepticismele.

Poate că în mediile unde precumpăneşte un simţ materialist acest lucru nu se înţelege; de aceea vă spuneam mai înainte că — a-l înţelege — cere un minim de viaţă interioară, de vedere creştină, de iubire faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele.

45. Alături de aceste mijloace tradiţionale, care nu trebuie să lipsească niciodată, va fi un şir de activităţi culturale, ştiinţifice, artistice, sportive etc., care vor îngădui să apropiem de apostolatul nostru un mare număr de tineri. Nu uitaţi că ne interesează toate sufletele: trebuie să ne deschidem în evantai, pentru a duce lumina bunei doctrine pretutindeni.

Deşi la început nu vor fi uneori prea mulţi băieţii care să vină apoi la Cursurile de Formare — pentru că acest lucru cere deja un anumit grad de maturitate —, luând parte la acele alte activităţi, în jurul lucrării Sfântului Rafael, vă vor da prilejul să-i ajutaţi, întregind unele laturi ale formării lor umane, culturale, profesionale, religioase; şi să-i pregătiţi să ajungă, într-un fel sau altul, să fie în stare să fie aleşi.

Iniţiativele posibile sunt nenumărate: există o largă libertate

46. Sunt nenumărate, în diversitatea lor, activităţile care se pot organiza în casele noastre şi pornind de la ele. Aţi văzut-o deja în aceşti ani, fiicele şi fiii mei, şi o veţi vedea şi mai bine în viitor, pe măsură ce apostolatul nostru se va întinde — cu harul lui Dumnezeu — pe tot pământul.

Nu am vrut niciodată să vă leg, ci, dimpotrivă, m-am străduit să lucraţi cu o mare libertate. În acţiunea voastră apostolică trebuie să aveţi iniţiativă, în marja foarte largă pe care o însemnează

39 In 12,8.

spiritul nostru, pentru a găsi — în fiecare loc, în fiecare mediu şi în fiecare vreme — activităţile care se potrivesc cel mai bine cu împrejurările tinerilor cu care avem de-a face.

Pentru studenţii universitari, reuniuni culturale; pentru alte persoane care nu sunt intelectuali, un club sportiv; pentru tinerii de la ţară, lecţii practice de agricultură; etc., etc. Foarte felurite sunt posibilităţile, dar au întotdeauna o trăsătură comună: sunt lucrări laicale, seculare, proprii felului nostru apostolic specific; şi nu sunt niciodată activităţi bisericeşti, nici lucrări oficiale ale Bisericii.

Ne străduim să înlesnim mijloace care să fie formative, care să fie pe placul oamenilor cărora li se adresează şi care să slujească la a cunoaşte acele persoane, la a avea de-a face cu ele şi la a le apropia de căldura spiritului nostru şi de lumina doctrinei lui Isus Cristos. Tocmai acest ansamblu de activităţi este ceea ce dă lucrării Sfântului Rafael o desăvârşită putinţă de adaptare în orice împrejurare. Munca noastră cu tineretul — putem spune — este un veşmânt croit pe măsura fiecărei vremi şi a fiecărui loc.

47. Activităţile culturale, ciclurile de conferinţe, cursurile monografice etc. vor trebui să fie întotdeauna prilej pentru a învăţa pe alţii buna doctrină: a răspândi cu naturaleţe principiile dreptului public bisericesc, ale doctrinei sociale a Bisericii; a face cunoscute drepturile şi îndatoririle catolicilor în viaţa publică, în viaţa profesională, în viaţa de familie.

Se pot ţine şi schimburi de păreri pe teme de o actualitate deosebită, dar va trebui atunci să puneţi o stăruinţă anume în a urma criteriul pe care vi l-am dat: lucrurile se studiază, nu se discută, şi învaţă pe alţii numai cel care are pregătirea necesară pentru a o face.

Cei care iau parte vor trebui să studieze mai dinainte, cu simţ de răspundere — fără improvizaţii şi fără uşurătate —, materia despre care se va vorbi, şi vor trebui să asculte cu seninătate păreri potrivnice alor lor, cu dragoste faţă de libertatea celorlalţi — în tot ceea ce ţine de opinie — şi păzind cu grijă caritatea.

48. Ca un alt mijloc formativ, poate fi potrivit să se proiecteze în unele dintre Căminele noastre filme de bună calitate — morală şi artistică —, poate alcătuind un club, membrii plătindu-şi cotizaţiile respective, în aşa fel încât această activitate să nu însemne o povară pentru casă.

Mai mult, multe dintre aceste munci făcute în jurul lucrării Sfântului Rafael trebuie să fie un ajutor pentru întreţinerea Centrului, trăind întotdeauna cu tinerii apostolatul de a nu da*, pentru că ceea ce nu costă nu se preţuieşte.

Ar trebui de asemenea să ne gândim la organizarea unor seri de caracter literar, a unor concerte şi a altor activităţi artistice, cu scopul de a cunoaşte tineri care vin des în cercuri de acest fel, la conservatoare de muzică, la şcoli de arte frumoase etc. Acesta este un apostolat urgent şi de o eficacitate neobişnuită: *sit mihi carmen istud pro testimonio*[40], fie şi arta, în toate manifestările ei, mărturie vie a credinţei noastre catolice, îndemn blând şi puternic care să împingă sufletele spre Dumnezeu.

49. Sunt de obicei folositoare şi excursiile, pentru a strânge prietenia cu tinerii şi a-i cunoaşte mai bine. Le face bine să iasă din când în când din mediul lor obişnuit de studiu sau de muncă. Motivul poate fi o vizită la un loc de interes istoric sau cultural, sau o simplă plimbare pe câmp, numai să fie un lucru rezonabil, potrivit — nu este vorba de a le pune la încercare rezistenţa fizică — şi pe măsura înclinaţiilor lor.

Cu o sfântă ştrengărie, este uşor să găsiţi — în asemenea prilejuri — momente pentru o destăinuire mai intimă cu tinerii, pentru a face o scurtă practică religioasă şi pentru a le deschide

---

* „apostolatul de a nu da”: despre înţelesul acestei expresii, vezi glosarul (N. ed.).

40 Dt 31,19.

în fața ochilor orizonturi nebănuite de sfințenie și de apostolat.

Folosind câteva zile de vacanță, se vor putea organiza și tabere care să aibă tonul caselor noastre. Acolo veți putea să-i învățați în chip practic atâtea mici amănunte de grijă față de ceilalți, îi veți ajuta să cultive virtuțile umane și cu toată naturaleța vor trăi împreună cu voi unele dintre Normele noastre de pietate.

Acolo unde este obiceiul ca studenții să muncească în lunile în care universitatea se închide, se va putea gândi de asemenea ca unele persoane sau întreprinderi să organizeze munci pentru vremea vacanțelor, cu scopul de a le oferi tinerilor o ocupație plătită și de a avea astfel prilejul de a-i forma mai departe.

Băieți mai tineri

50. Nu este nicio piedică să alcătuim grupuri de lucru în timpul verii, plătindu-le cele necesare celor care au nevoie, pentru că alții se vor oferi să o facă fără plată. Prin aceasta vom putea obține uneori încă un instrument material de apostolat — o căsuță, un refugiu etc. —, și în plus vom putea face munci de binefacere, construind, de pildă, locuințe la țară sau la oraș pentru cei lipsiți; făcând treburi concrete în spitale sau în școli etc.; sau un instrument cultural — săpături, munci de cercetare — conduse de niște prieteni, de exemplu, la care să poată lua parte tinerii din Sfântul Rafael.

Vom găsi întotdeauna formula potrivită. O altă treabă, de pildă, care poate sluji drept mijloc pentru lucrarea Sfântului Rafael — să nu vi se pară o prostie — este să strângem și să restaurăm mobile, vechituri care, dezinfectate și refăcute cu artă, ne vor scuti de cheltuieli atunci când vom amenaja o casă nouă.

Nu trebuie neglijat, în fiecare țară, apostolatul cu studenții străini, care este încă o manifestare a universalității spiritului nostru. Trebuie să ne îndreptăm către toți, către catolici și către necatolici, fără deosebire de rasă sau de limbă.

Mulți vor ajunge să iubească Lucrarea, iar unii vor primi harul convertirii și chiar pe acela al vocației: și astfel veți deschide totodată drum pentru ca apostolatul nostru să se întindă în alte țări.

Copii mici

51. Lucrarea Sfântului Rafael nu se mărginește la tinerii mai mari, ci se întinde și la alții mai tineri, cum sunt, de pildă, elevii de liceu. Când este vorba de elevi, se dovedește de obicei foarte folositoare o activitate de orientare profesională, pentru a le înlesni alegerea unei cariere; sau organizarea unui curs despre vreo materie pe care nu o studiază la școala lor, sau a unui șir de conferințe pe teme vii, potrivite cu puterea lor de înțelegere.

Ajutorul prietenilor noștri

Trebuie să ajungem chiar și la cei mai mici, pentru ca să înceapă să cunoască și să trăiască într-un fel partea de bază a spiritului nostru de când sunt copii. Va trebui să căutăm un fel potrivit de a-i ține ocupați când se adună: un joc formativ, niște lecții practice menite să le dezvolte îndemânările manuale etc.

Puteți să organizați un club pentru ei, sau chiar să formați un grup de cercetași, numai să aveți destulă autonomie ca să lucrați. Și astfel îi veți face mai buni, vorbindu-le despre Dumnezeu, învățându-i să trăiască creștinește. Este o muncă pedagogică ce cere multă răbdare și spirit supranatural, dar care va da rod îmbelșugat.

52. Cu timpul, mulţi fii ai prietenilor noştri care doresc — fiind căsătoriţi — să facă o dăruire personală generoasă în slujba lui Dumnezeu în Lucrarea Sa, şi fiii celorlalţi prieteni credincioşi care nu simt acea chemare, vor fi apropiaţi de Lucrare de atmosfera familiilor lor.

Este limpede că această treabă nu are nimic de-a face cu aceea pe care o fac călugării în şcolile lor apostolice şi diecezele în seminariile mici, pe care de altfel eu le venerez. A noastră este o muncă laicală, care se face pe stradă, fără să-i scoatem pe tineri din mediul lor familial. Ba chiar obişnuiesc să-i sfătuiesc pe părinţi să nu le dea fiilor lor prea multe înlesniri ca să meargă într-o casă a Lucrării; fără să exagereze, trebuie să le pună piedici.

Este vorba, aşadar, pur şi simplu de a sta alături de aceşti mici, pentru a le da mijloacele spirituale care îi vor ajuta să învingă la începuturile luptei ascetice, atunci când apar în sufletul lor cele dintâi răzvrătiri şi de asemenea patimile care încep să se trezească.

53. Prietenii noştri vor trebui să ducă o bună parte din greutate în acele activităţi care se desfăşoară în jurul lucrării Sfântului Rafael, pentru băieţi şi fete de orice condiţie şi de orice vârstă. În felul acesta, Numerarii pot închina mai mult timp formării spirituale, conducând lecţiile Sfântului Rafael, având de-a face cu elevii unul câte unul şi dându-le prilejul să-şi deschidă sufletul şi să-şi povestească micile probleme.

După cum va fi sarcina, pot ajuta unii colaboratori; şi vor trebui să o facă întotdeauna, într-un fel sau altul, tinerii din Sfântul Rafael care sunt de mai multă vreme în legătură cu munca noastră: acest lucru — chiar dacă este vorba numai de o colaborare materială — le sporeşte grija apostolică, zelul pentru suflete, simţul responsabilităţii, îi leagă mai mult de Lucrare şi îi face să vadă că nu vin doar ca să se îmbunătăţească spiritual: vin şi ca să se dăruiască, lucrând cu generozitate pentru ceilalţi.

Sufletele sfinţilor sunt ca ţinuturile pământului: îşi împărtăşesc unele altora ceea ce au primit, aşa cum într-un ţinut se consumă roadele altuia, pentru ca toate să se unească într-o singură iubire[41]. Trebuie să ne străduim întotdeauna ca toţi cei care au trecut prin Cursul Pregătitor să aibă o însărcinare concretă în apostolatele noastre: pot fi, de pildă, un ajutor preţios în munca cu tinerii mai mici.

Continuitatea activităţii în timpul vacanţelor: vara

54. V-am spus de multe ori, fiicele şi fiii mei, că pentru apostolat nu există vacanţe: lucrarea Sfântului Rafael se face cu continuitate de-a lungul tuturor anotimpurilor anului. Cum e şi firesc, munca ce se face cu studenţii în timpul vacanţelor lor are trăsături deosebite de aceea pe care o desfăşurăm în timpul anului şcolar. Dar nu se întrerupe.

Pentru tineri există un răstimp care poate fi foarte primejdios: lunile de vară, care presupun aproape neapărat o îndepărtare de cei mai mulţi dintre colegii lor care vin împreună cu ei la activităţile lucrării. De aceea, trebuie să ne străduim prin mijloacele obişnuite ca vara să nu însemne o întrerupere totală a relaţiei.

Este necesar ca relaţia cu tinerii să nu-şi piardă continuitatea. Trebuie să-i ajutaţi să fie credincioşi normelor de pietate pe care au început să le trăiască; să facă ceva apostolat în mediul în care îşi petrec vacanţa; să folosească bine timpul, îmbunătăţindu-şi formarea culturală, studiind o limbă străină, şi de asemenea odihnindu-se: le-am spus întotdeauna tinerilor că odihna — care nu înseamnă a nu face nimic, ci a schimba ocupaţia — este importantă, şi chiar am vrut să fie materie a examenului din reculegerea lor lunară.

41 Sf. Grigore cel Mare, In Ezechielem homilia, 1, 10, 34 (CChr.SL 142, p. 162).

55. Pentru ca să nu piardă legătura cu casa la care vin în timpul anului, veți putea organiza niște excursii care să vă dea prilejul să-i vedeți; sau să vă înțelegeți cu mai mulți dintre ei și să vă întâlniți astfel într-un loc mai mult sau mai puțin la mijloc, etc. Acolo unde sunt unii care își petrec vara în locuri apropiate, fiecare dintre ei trebuie să se străduiască să nu înceteze a-i cunoaşte pe ceilalți. Și, în orice caz, este întotdeauna cu putinţă să le scriem des, sau să-i punem să le scrie colegii lor mai maturi, colaborând cu voi.

Cât am practicat eu apostolatul prin scrisori cu tinerii mei din Sfântul Rafael, când nu îi aveam aproape! Uneori, trei sau patru scrisori una după alta, înainte de a primi răspuns. Dacă nu puteam să le scriu pe larg, le trimiteam câteva rânduri: ceva care să fie o chemare, un îndemn, de asemenea o amintire pentru propunerile lor.

Duhul Sfânt îl îndemna pe apostolul Ioan să facă același lucru: *scribo vobis, iuvenes, quoniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicistis malignum*[42]; vă scriu vouă, tinerilor, pentru că sunteți tari, și cuvântul lui Dumnezeu rămâne în voi, și l-ați învins pe cel rău.

Și în timpul verii, pentru ca să înainteze în spiritul nostru, este necesar ca toți cei care vin în casele Sfântului Rafael să-și împlinească bine planul de viață minim și să facă apostolat și prozelitism. Apostolat cu prietenii și cu colegii lor care sunt mai necopți, mai puțin pregătiți, și astfel vor putea să-i aducă apoi acasă pe cei care merită. Ar fi o rușine ca, sub pretextul de a nu le complica viața, să contribuim la a-i face să petreacă niște vacanțe de păgâni.

Eficacitatea lucrării Sfântului Rafael

56. Din cele ce v-am spus, vedeți că această lucrare a Sfântului Rafael este foarte necesară și foarte vrednică de orice sacrificiu. De aceea, trebuie să ne apropiem cu multă naturalețe de toți tinerii, prin alți colegi care sunt deja bine pregătiți de lucrare, ca să-i ajutăm să ne înțeleagă, pentru că sunt atâția — din păcate — care răspândesc în lume, printre tineri, ceea ce am putea numi boala dușmăniei omenești. Nu este adevărat că omul este mișcat doar de motive economice; și tocmai asta le bagă în inimă tinerilor, împreună cu propagande care le strică moravurile vieții.

Trebuie să învățăm pe alții, în lucrarea Sfântului Rafael, că trebuie purtată o mare bătălie împotriva mizeriei, împotriva neștiinței, împotriva bolii, împotriva suferinței. O bătălie care să se dea în plină lumină a zilei, pentru că noi nu avem niciodată nevoie de umbrele nopții.

Atunci va fi ceasul să le spunem, la urechea fiecăruia, că este adevărat că se poate face o operație chirurgicală cu un cuțit murdar și ruginit, dar că va fi foarte greu ca acea operație să aibă un rezultat bun; prin urmare, ei — care sunt instrumentul lui Dumnezeu, ca și noi — trebuie să se străduiască să fie curați, strălucitori, neprihăniți; și trebuie să se ostenească să aibă știința chirurgului, a chirurgului sufletelor: doctrina lui Isus Cristos și practicarea pietății, care îi va păstra feriți de anumite mizerii.

57. Gândiți-vă că până și copiii — în chip deosebit acum — au gânduri de aventură, de acțiune, de izbândă, de pasiune. Dar nu de aventuri ale duhului, care le sunt necunoscute sau li se par prea grele, sau — ceea ce este mai rău — sunt neputincioși să le descopere. Pentru că stilul general al civilizației care ne înconjoară a schimbat felul în care sunt privite multe lucruri care ar putea fi altfel și care ar trebui să fie îndreptate pe alt drum: adică prin simțul muncii sfințite și sfințitoare; prin simțul proiectării personale a avânturilor noastre supranaturale în lumea muncii făcute cu desăvârșire; prin acțiunea eficace a cinstei rodnice și organizate.

Și vom face cunoscut că nu este închis, pentru a-L găsi pe Dumnezeu, niciun drum nobil și omenesc; ci că toate acele drumuri sunt gata să răspundă pozitiv, dacă tineretul știe să se elibereze

42 1 In 2,14.

de intoxicarea care se răspândeşte prin soluţiile materialiste ale vieţii.

58. Trebuie să facem ca oamenii să nu rămână în idioţenia frivolităţii, într-o idioţenie care este zadarnică şi întotdeauna primejdioasă. Trebuie să facem, la fiecare vârstă, ca tinerii să-şi dezvolte capacitatea de a înfrunta problemele acestei lumi, cu un fel de a vorbi înnoitor de moravuri, care să nu fie ameninţător, dar care să aibă puterea vie de a-i atrage, care să pună în mişcare o generaţie fără făgaş.

Ne vom strădui să facem astfel încât, pe buzele tinerilor noştri, să stea acel cuvânt supranatural şi năvalnic care mişcă, care îndeamnă, care este expresia unei atitudini vii şi angajate: niciodată repetarea grotescă şi stinsă a unor fraze şi cuvinte care nu pot fi de la Dumnezeu.

În mijlocul acestui cataclism mondial, de atâta ură şi de atâta distrugere, vă spun încă o dată că am fost chemaţi să fim semănători de pace şi de bucurie. Peste puţini ani, dacă vă rugaţi şi munciţi cu credinţă şi cu stăruinţă, vom putea pregăti întâlniri şi cursuri internaţionale — ajutaţi de tinerii din Sfântul Rafael — cu tineri din multe ţări, şi vom putea de asemenea să fim prezenţi în iniţiativele pe care le promovează organismele internaţionale.

În Căminele noastre sau în alte iniţiative ale lucrării Sfântului Rafael, trebuie să organizăm cursuri speciale şi activităţi de caracter cultural, mai ales în timpul vacanţelor. Uneori, acesta va fi şi un mod discret ca membrii Lucrării să aibă un timp special de formare. Şi va fi întotdeauna un mijloc pentru a face o muncă interesantă: apostolatul cu studenţii străini, la care m-am referit mai înainte.

În felul acesta vom ajuta cu folos la crearea unei atmosfere de înţelegere reciprocă, de bună convieţuire, cu o vedere largă şi universală, care să înece în iubire toate urile şi toate resentimentele: fără luptă de clasă, fără naţionalisme, fără discriminări. Visaţi, şi tot nu veţi ajunge până unde se poate.

59. Pentru a desfăşura lucrarea Sfântului Rafael, este de asemenea potrivit să promovăm apostolate corporative cu tineretul, care sunt şi vor fi din ce în ce mai felurite: precum toată acea gamă de activităţi, în jurul lucrării Sfântului Rafael, despre care tocmai v-am vorbit.

Cea dintâi sarcină a fost şi trebuie să fie întotdeauna lucrarea Sfântului Rafael. Nu am început niciodată un Cămin studenţesc, de pildă, fără să fi pus mai întâi în mişcare lucrarea Sfântului Rafael, cum am putut, chiar şi cu o lipsă aproape totală de mijloace materiale.

Acelaşi lucru trebuie spus despre orice alt apostolat corporativ: lucrarea Sfântului Rafael trebuie să-l preceadă şi să-l însoţească. Şi astfel, tinerii şi nu de puţine ori familiile lor vor ajuta, cu rugăciunea şi cu munca lor, la instalarea mijloacelor materiale şi la tot ceea ce este necesar pentru acea muncă corporativă, pe care o socotesc ca pe un lucru al lor: veţi vedea cum o fac întotdeauna cu plăcere, cu bucurie; şi că, pentru ei, aceasta înseamnă o mare apropiere de Lucrare.

Nevoile economice ale tuturor caselor

60. Este un lucru de dreptate — v-am mai spus-o — ca tinerii să simtă răspunderea de a ajuta economic, în măsura putinţei lor, la întreţinerea casei la care vin, care este instrumentul ce îngăduie să se facă acea muncă formativă al cărei prim folos îl au ei şi care pentru noi înseamnă un efort însemnat.

Şi este pedagogic, de multe ori, să facem ca tocmai băieţii cei mai neastâmpăraţi şi mai zburdalnici să se ocupe de obţinerea acelui ajutor economic sau de alte însărcinări precise: acele mici obligaţii obişnuiesc să le dea simţul disciplinei, iar ei răspund schimbându-şi caracterul în mai bine în chip vădit, arătând că merită încrederea care li se dă.

Suntem săraci şi vom fi întotdeauna, fiice şi fii preaiubiţi. V-am spus şi alte dăţi că, la naştere,

casele noastre închinate muncii cu tinerii au un cusur din capul locului, care stă în lipsa de mijloace economice, împreună cu nevoia de a avea un oratoriu vrednic, o Administrație rânduită în așa fel încât să poată funcționa, și de a folosi încăperi pentru o muncă ce nu este rentabilă din punct de vedere economic: aceea a Sfântului Rafael.

De aceea avem nevoie de ajutor, pentru că singuri nu răzbim. Și tinerii răspund, contribuind la colectele tradiționale care se fac între ei; sau lăsând cu discreție o pomană, rod al spiritului lor de sacrificiu, și în alte mii de feluri deosebite.

61. De multe ori această colaborare a tinerilor va fi curând urmată — am spus-o mai înainte — de aceea a părinților lor. Când își dau seama de binele pe care îl facem fiilor lor, colaborează cu generozitate, dăruiesc mobile pentru amenajarea casei, sau ajută la cumpărarea lor etc. Dacă este vorba de o muncă cu băieți mai tineri, ei și familiile trebuie să fie cei care pun la dispoziție localul unde se pot aduna și mijloacele necesare pentru activitățile care se organizează acolo.

Chiar dacă uneori contribuția este mică, pentru că situația lor economică nu le îngăduie mai mult, acesta este întotdeauna un prim pas pentru ca mamele și tații și frații să se apropie de Lucrare; și pentru ca toți aceștia să primească apoi înrâurirea supranaturală a Opus Dei, până la a primi îndemnul lui Dumnezeu de a fi prietenii noștri — și chiar frații noștri —, cooperând în chip activ, cumpărând acțiuni ale imobilelor pe care le ridicăm, ca să ni le închirieze apoi nouă, care plătim cât este rezonabil, având acele clădiri ca mijloace de apostolat.

62. Pentru operele noastre apostolice corporative, trebuie să căutăm de asemenea subvenții de la instituții oficiale și private. Prin aceste apostolate, care se află întotdeauna în cadrul legilor civile, aducem un mare serviciu societății. De aceea, avem dreptul deplin — ca toți cetățenii care se dedică unor munci de învățământ, de binefacere etc. — să primim o parte din fondurile pe care Statul le destinează acestor scopuri.

Dar, când ne străduim să obținem acele subvenții, trebuie să ne asigurăm că nu ne este știrbită autonomia în conducerea operei corporative despre care este vorba. Fără această libertate elementară, nu am putea lucra. Prietenii noștri și colaboratorii noștri vor fi întotdeauna un bun ajutor pentru a obține acele subvenții drepte și legitime.

Eficacitatea umană și prestigiul muncii pe care o veți desfășura în acele apostolate corporative le vor îndemna și pe multe persoane nobile să vă ajute, chiar dacă sunt departe de credința noastră catolică. Cu purtarea voastră, plină de iubire sinceră, vor începe să iubească Lucrarea și veți face cu ele o muncă eficace de apostolat *ad fidem*.

Colaborarea responsabilă a rezidenților aleși

63. Vă spuneam că lucrarea Sfântului Rafael trebuie să preceadă și să însoțească orice operă corporativă. Astfel se obține de asemenea ca, din primul moment, să existe o atmosferă cu adevărat a noastră. În cazul Căminelor, se va putea conta în felul acesta pe un bun nucleu de rezidenți bine aleși, care vor ajuta la a da tonul casei și muncii ce trebuie făcută în Cămin și pornind de la Cămin.

Acești rezidenți — mai aleși decât ceilalți — se simt în propriul lor cămin, își folosesc libertatea cu răspundere, împlinesc cu gingășie regulamentul interior — orarul de familie —, cooperează la crearea unei atmosfere frățești, de muncă și de bună dispoziție.

Dacă îi cunoașteți personal, unul câte unul, făcându-i să vadă că ne interesăm de studiile lor, de sănătatea lor, de micile lor griji; că împărtășim bucuriile și necazurile lor, vor răspunde aproape întotdeauna cu generozitate și veți face un mare bine sufletelor lor și acelora ale celorlalți care trăiesc în casă.

64. Vreau să stărui aici asupra libertății de care se bucură rezidenții în ceea ce privește formarea religioasă și participarea lor la actele de pietate care se țin în Cămin. Avem obiceiul de a face o vizită la Sfânta Taină și de a recita în comun Sfântul Rozariu — în felul obișnuit în fiecare țară —, cum obișnuiesc să facă familiile creștine.

Îi vom invita, așadar, să ia parte la aceste obiceiuri, dar fără să-i obligăm, folosind numai constrângerea blândă a bunului exemplu. Pot de asemenea să vină, dacă doresc, la Sfânta Liturghie care se celebrează în fiecare zi în oratoriul Căminului.

Vom respecta cu totul libertatea personală a rezidenților necatolici și necreștini. După aceea, cu ușurință acești tineri, simțindu-se înțeleși și respectați, dându-și seama că sunt iubiți cu adevărat, vor începe să se intereseze de acea credință a noastră care ne îndeamnă să trăim cu dreptate și cu iubire.

Dacă rezidenții necatolici o doresc — trebuie să-I cerem Domnului și Preasfintei Fecioare ca ei să o dorească —, îi vom lăsa să ia parte la formarea spirituală și le vom da instruirea necesară pentru a primi botezul. Câți tineri vor primi darul neasemuit al credinței catolice, prin strădania voastră tăcută și plină de bucurie!

Operele corporative de învățământ

65. Nu mă voi opri la o înșiruire — care, de altfel, nu s-ar mai termina — a diferitelor opere corporative pe care, cu timpul, le vom avea în toată lumea. Numai în domeniul învățământului ne așteaptă o treabă uriașă, la toate nivelurile, pe care trebuie să o facem întotdeauna ca pe o muncă profesională de cetățeni.

În acest domeniu anume al învățământului, operele apostolice — foarte felurite —, în care ne exercităm întotdeauna munca profesională, vor fi în chip necesar instrument pentru a le da și altora o solidă pregătire profesională și o bună formare umană; și pentru a face un apostolat rodnic, nu numai cu cei care vor veni la centrul respectiv, ci și cu oameni de orice condiție socială.

În universități, de pildă, se va putea desfășura o largă muncă de extensiune culturală — întotdeauna cu un conținut apostolic — în regiunea sau în ținutul unde se află, dând cu acest prilej oamenilor, intelectuali sau nu, o bună doză de doctrină creștină și de bun exemplu.

Dacă sunteți credincioși în munca voastră de fiecare zi, dacă vă străduiți să fiți sfinți și vibrați, în puțini ani vor fi o realitate minunată atâtea apostolate corporative cu tineretul, câmp roditor pentru o largă îndeletnicire umană și supranaturală cu tot poporul.

Vă amintesc încă o dată că apostolatul nostru cu tinerii nu se va mărgini niciodată la acela pe care îl facem în acele opere corporative și pornind de la ele. Trebuie să lucrăm de asemenea în asociații, școli, inițiative oficiale și private de valoare, pentru a le preface în instrumente apostolice lucrătoare: *ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae*[43], unde este o muncă cinstită, acolo vom merge ca să-i dăm mai multă viață.

Dificultăți în lucrarea Sfântului Rafael

66. Am lăsat la sfârșit, într-adins, să vorbesc despre dificultățile — în afară de cele economice — care nu vă vor lipsi în această lucrare minunată. Până și cei buni se vor împotrivi muncii voastre: *discipuli autem increpabant eos*[44]; când copiii se apropiau de Cristos Isus, ucenicii făceau tot ce puteau ca ei să nu meargă; a trebuit să Se impună Domnul, spunând: *sinite parvulos et nolite eos*

43 Mt 24,28.
44 Mt 19,13.

prohibere ad me venire[45], lăsați-i să vină.

Unii vă vor pune de la început o etichetă, cea care le va trece prin minte: așa veți învăța voi să nu puneți nimănui o etichetă. Etichetele se schimbă pentru că, odată cu trecerea timpului, ceea ce părea că nu are valoare ajunge să fie o comoară. Și poate vi se va întâmpla — nu o dată — același lucru care mi s-a întâmplat mie, când aveam numai tinerețe și bună dispoziție: mă rugam și, nu mi-e rușine, plângeam.

Dar împotrivirile, îndurate din iubire față de Dumnezeu, aduc întotdeauna rodnicie: *quando orabas cum lacrimis... ego obtuli orationem tuam Domino*[46]; când te rugai cu lacrimi, eu — îi spune Arhanghelul lui Tobia — Îi înfățișam Domnului rugăciunea ta. Atunci se face mai mult realitate sensul supranatural al dăruirii noastre, pentru că se trăiește — în carne și în suflet — acea jertfire a vieților noastre pe care I-am făcut-o Domnului, care se înalță la El *in odorem suavitatis*[47].

67. Dificultăți! Vor fi întotdeauna de un fel sau de altul, dar se depășesc întotdeauna; sunt treburi curente, pe care le veți birui cu sacrificiul vostru, cu rugăciunea voastră și cu bucuria voastră. În plus, nu uitați că ne bizuim pe harul lui Dumnezeu, pe timp, pe iubirea noastră și pe munca noastră. Lucrurile se schimbă, mediul se așază; iar cei care criticau și se împotriveau laudă și ajută.

Să nu suferiți dacă vă numesc în fel și chip: au dreptate! A spus Domnul prin Sfântul Matei: *unus est bonus: Deus*[48]; numai Dumnezeu este bun. Uneori, fiii sufletului meu, trebuie să vă amintiți de acel *exiit qui seminat seminare semen suum*[49] — a ieșit semănătorul să semene —, și să vă gândiți că acea risipă generoasă de a arunca cu mâinile pline aurul curat al grâului în măruntaiele pământului aduce după sine griji nu mici: ploaia și seceta, soarele sau ceața, frigul și căldura, toate pot să strice.

Nu lipsesc nici alte prilejuri de a suferi, care vin nu din afară, ci dinăuntru. Sunt ieșiri din ton — ei spun: gafe — ale vreuneia dintre ființele care vin în casele noastre, și se poate întâmpla ca Directorul sau Directoarea să nu se descurce cu atmosfera: poate pentru că au o pregătire severă și le lipsește experiența; sau pentru că munca lor este plină de oboseală, de efort, de răbdare, de sacrificiu, de renunțare și — trebuie să adaug — de adâncă umilință. Trebuie să fiți gata să nu vă arătați mâniați din pricina acestor lucruri, să treceți peste ele cu un zâmbet.

V-am spus-o și mai înainte: dați-le acelor băieți ocupații cu răspundere, rugați-vă pentru ei, purtați-vă cu ei cu dragoste și cu înțelegere — cu iubirea lui Cristos —, și veți vedea ce schimbări: cei care erau piedică ajung, în mâinile voastre, ca lutul în mâinile olarului, *sicut lutum in manu figuli*[50], instrumente nespus de credincioase.

68. Viața voastră, fiii mei, când întâmpinați aceste neajunsuri și le purtați zâmbind cu bucurie, plini de o iubire lucrătoare și tăcută, se umple de o înțelepciune dumnezeiască: *quoniam sapientia aperuit os mutorum et linguas infantium fecit disertas*[51]. Veți vedea apoi cum acea Înțelepciune a lui Dumnezeu deschide, la timpul ei, gura muților și dă elocvență acelora care s-au străduit să se facă asemenea copiilor.

Știu că veți ține întotdeauna seama de acel *omnes enim filii Dei estis per fidem*[52]; voi toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credință. Ce putere avem! Puterea de a ne ști și de a fi fii ai lui

45 Mt 19,14.
46 Tob 12,12.
47 Ef 5,2.
48 Mt 19,17.
49 Lc 8,5.
50 Ier 18,6.
51 Înț 9,21.
52 Gal 3,26.

Dumnezeu. Iar dacă, în ciuda a toate, credeți că rodul muncii voastre este puțin, aduceți-vă aminte de cuvintele lui Isaia: *electi mei non laborabunt frustra*[53], niciodată aleșii Mei nu vor munci în zadar.

Fiecare trebuie să gândească: *graecis ac barbaris, sapientibus et insipientibus, debitor sum*[54]; eu am această datorie de iubire și de slujire față de lumea întreagă, față de toți oamenii, față de greci și față de barbari, față de înțelepți și față de neștiutori. Nu trebuie, așadar, să ne pierdem curajul în fața acestor dificultăți sau a altora. Nu este cu putință ca, din nepăsarea noastră, să fie cineva care să-I poată spune Domnului: *quia nemo nos conduxit*[55], nimeni nu ne-a chemat.

69. Nu de puține ori un fiu de-al meu tânăr este cel care trebuie să stea în fruntea lecțiilor de formare ale Sfântului Rafael și a altor activități: dintre acelea care se ivesc în fiecare zi în număr tot mai mare, pentru că este, cum obișnuiesc să vă spun, o mare fără țărmuri această lucrare. Și se poate întâmpla să aibă mai puțini ani decât aceia pe care trebuie să-i învețe și să-i călăuzească, fără să se impună.

Dacă există o suferință din pricina neînțelegerii cuiva, eu îi spun acelui fiu al meu: *praecipe haec et doce: nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi et doctrinae*[56]. Nu te mâhni: nimeni să nu te disprețuiască pentru vârsta ta fragedă, de vreme ce te străduiești să fii model în vorbire, în purtare, în iubire, în credință, în curăție. Și, în plus, formează-te mai departe tu însuți, dedicându-te lecturii, sfatului bun și învățăturii.

Să iubim lucrarea Sfântului Rafael

70. Voi toți, fiicele și fiii mei, cei mai tineri și cei care nu mai sunteți chiar atât de tineri, să aveți întotdeauna o grijă foarte vie pentru lucrarea noastră a Sfântului Rafael. Trebuie să o privim cu predilecție — o repet —, trebuie să fie lumina ochilor noștri.

Această grijă va trebui să se prefacă în rugăciune neîncetată și în fapte. Râvna voastră apostolică vă va duce să ieșiți la toate răspântiile lumii ca să căutați suflete, ca să le împărtășiți chemarea lui Isus Cristos, pentru că, deși, rămânând în același loc, Cristos ar fi putut să atragă oamenii la Sine, ca să-I asculte predica, nu a făcut așa; dându-ne pildă, pentru ca și noi să străbatem drumurile, căutându-i pe cei care se pierd, așa cum păstorul caută oaia rătăcită, așa cum doctorul vine la bolnav[57].

Când scrie Sfântul Ioan Gură de Aur că Domnul le spune discipolilor Săi: voi sunteți sarea pământului, le pune în față nevoia a ceea ce le-a poruncit. Pentru că voi — vrea să le spună — nu trebuie să vă îngrijiți numai de propria voastră viață, ci de aceea a întregului pământ. Pe voi nu vă trimit, cum am făcut cu profeții, la două orașe, nici la zece, nici la douăzeci, nici măcar la un singur neam. Nu, misiunea voastră se va întinde pe pământ și pe mare, fără alte hotare decât acelea ale lumii înseși, chiar dacă ea este uneori stricată[58]. Iar când îi numește lumină, vorbește din nou despre lume — *lux mundi* —: nu despre un singur neam, nici despre douăzeci de orașe, ci despre tot pământul; vorbește despre o lumină inteligibilă, mult mai prețioasă decât razele soarelui, așa cum și sarea trebuia înțeleasă în sens spiritual. Și pune Domnul mai întâi sarea, apoi lumina, pentru

53 Is 65,23.
54 Rom 1,14.
55 Mt 20,7.
56 1 Tim 4,11-13.
57 Sf. Toma de Aquino, Catena aurea super Lucam, cap. 4, lec. 10. În acest loc și în Summa Theologiae (cf. III, q. 40, ad. 2) sfântul Toma atribuie acest text sfântului Ioan Gură de Aur.
58 Sf. Ioan Gură de Aur, In Matthaeum Homilia 15, 6 (PG 57, col. 251).

ca să ne dăm seama de folosul cuvintelor hotărâte și de câștigul unei învățături serioase. Aceasta ne leagă puternic și ne îngăduie să ne dizolvăm. Aceasta ne face să deschidem ochii, ducându-ne ca de mână spre virtute[59].

Veți merge, așadar, să găsiți sufletele acolo unde se află, pentru a le atrage la căldura spiritului nostru, la lumina dumnezeiască a muncii noastre de formare, punându-le sub ocrotirea Arhanghelului Rafael și a Apostolului Ioan, pentru a le aprinde, pentru a le curăți, pentru a le umple de doctrină și de iubire față de Dumnezeu și de o nobilă evlavie față de Sfânta Maria, față de Sfânta Biserică și față de Pontiful Roman.

Vă binecuvântează Părintele vostru.

Madrid, 24 octombrie 1942

59 Sf. Ioan Gură de Aur, In Matthaeum Homilia 15, 7 (PG 57, col. 252).

Glosar

al unor termeni şi expresii folosite
de sfântul Josemaría

apostolatul de a nu da: expresie, în aparenţă paradoxală, pe care sfântul Josemaría o folosea cel puţin din 1931 şi care apare la nr. 979 din Drum. Pentru el, înseamnă a-l ajuta pe cel care se apropie de Dumnezeu şi de operele apostolice să aibă atitudinea de a „da", sau, mai bine, de a „se da" lui Dumnezeu, nu de a „primi" un folos material ori un avantaj personal. Adică a stimula generozitatea faţă de Dumnezeu şi, în acelaşi timp, a păstra dreapta intenţie. Escrivá socotea că ţine de condiţia omenească „să preţuieşti puţin ceea ce costă puţin" (Drum, nr. 979). De aceea sfătuia să se ceară întotdeauna ceva, chiar şi foarte puţin, de la cei care vin des la multele opere sociale pe care Opus Dei le promovează printre oamenii lipsiţi: în felul acesta, spunea, se evită să-i umilim şi să se simtă fără drepturi, ca unii care primesc ceva din milă (7,48).

(scrisoarea) scriu scrisoarea: cererea de admitere în Opus Dei se face în scris, printr-o scrisoare redactată pe un ton simplu şi familiar, adresată prelatului Opus Dei (7,27).

colaboratori: se numesc „cooperatori" aceia care se folosesc de formarea creştină a lucrării Sfântului Gabriel — fără să fie membri ai Opus Dei — şi care ajută cu rugăciunea lor, cu pomana lor şi uneori cu munca lor operele apostolice pe care persoanele din Opus Dei le promovează împreună cu alte persoane (7,11; 7,14; 7,15; 7,53).

(grup) nu facem grup: adică Opus Dei oferă o grijă pastorală care caută să înviorеze spiritul creştin al persoanelor, indiferent de mediul în care trăiesc şi de preferinţele, inclusiv religioase sau apostolice, pe care le au. De aceea, cei care se folosesc de acest ajutor nu formează un grup în Biserică, deşi se întăresc între ei legăturile de comuniune şi de frăţie, pentru că scopul nu este să crească o organizaţie, ci ca fiecare să-şi îmbunătăţească viaţa creştină pentru a sluji Bisericii acolo unde îl cheamă Dumnezeu (7,35).

(lecturi) să le îndrumăm lecturile: în Catehismul Bisericii Catolice se citeşte că „porunca întâi [a decalogului] ne cere să ne hrănim credinţa, să o păzim cu prudenţă şi vigilenţă" (nr. 2088). De aceea este o obligaţie morală să ne îmbunătăţim cunoştinţele despre credinţă şi să evităm tot ceea ce o poate pune în primejdie, cerând sfat şi informându-ne cum se cuvine despre lecturi şi despre alte activităţi (7,36).

Normele: „Normele de pietate", „Normele planului de viaţă" sau, pur şi simplu, „Normele", desemnează ansamblul practicilor de pietate care jalonează viaţa de fiecare zi (Sfânta Liturghie, rugăciunea mentală, recitarea Rozariului, lectura spirituală etc.) şi care ajută la păstrarea unui dialog neîntrerupt cu Dumnezeu, în mijlocul îndeletnicirilor obişnuite (7,6; 7,49; 7,54).

desăvârşirea creştină: este un fel de a numi căutarea unirii cu Cristos, identificarea cu El, proprie oricărei stări de viaţă, care pentru sfântul Josemaría este cheia năzuinţei către sfinţenia creştină; nu trebuie confundată nici cu perfecţionismul, nici cu căutarea unei excelenţe spirituale elitiste şi pur omeneşti, cu care are puţine în comun (7,21).

prozelitism: la sfântul Josemaría nu constă într-o simplă atragere de adepţi, cum se înţelege astăzi în chip vulgar acest cuvânt, ci în a ajuta la treaba atât de delicată a discernământului vocaţional, dând lumină, doctrină şi bun exemplu. Şi, totodată, însoţind acest ajutor cu multă rugăciune şi cu sacrificiu, pentru ca persoanele, dacă Dumnezeu le cheamă, să fie în stare să răspundă afirmativ marelui dar al vocaţiei divine, pentru a-L urma pe Isus ca ucenici. Fiindcă lucrarea Sfântului Rafael tinde să-l prefacă pe orice tânăr într-un următor al lui Isus Cristos, într-o persoană identificată cu misiunea răscumpărătoare a Domnului, într-un apostol al Lui în mijlocul

lumii, indiferent dacă i se pune sau nu problema unei posibile vocații la Opus Dei, el spune că „facem muncă de prozelitism cu toți” (7,18; 7,8; 7,9; 7,25; 7,55).

aleși: „selecția” despre care vorbește este în fond rodul alegerii libere a tinerilor, care îi duce pe unii să dorească să se angajeze față de Dumnezeu, pentru a se forma creştinește şi pentru a duce o viață de discipoli ai lui Cristos, în forma pe care le-o propune lucrarea Sfântului Rafael. Acest interes și această corespondență personală îi fac aleși, cum arată sfântul Josemaría, indiferent de condiția lor socială, de capacitatea lor etc.: „fără nicio deosebire”, precizează el, fără elitism (7,2; 7,21).